

30. HUHTIKUUTA 2024

IKIPIHLAJA SETÄLÄNPIHAN
OMAVALVONTASUUNNITELMA

SOSIAALIPALVELUJEN OMAVALVONTASUUNNITELMA

SISÄLTÖ

1 PALVELUNTUOTTAJAA KOSKEVAT TIEDOT	2
2 TOIMINTA-AJATUS, ARVOT JA TOIMINTAPERIAATTEET	3
3 OMAVALVONNAN TOIMEENPANO	6
4 OMAVALVONTASUUNNITELMAN LAATIMINEN	16
5 ASIAKKAAN ASEMA JA OIKEUDET	17
6 PALVELUN SISÄLLÖN OMAVALVONTA	23
7 ASIAKASTURVALLISUUS	29
8 ASIAKAS- JA POTILASTIETOJEN KÄSITTELY JA KIRJAAMINEN	35
9 YHTEENVETO KEHITTÄMISSUUNNITELMASTA	37
10 OMAVALVONTASUUNNITELMAN SEURANTA	37

1 PALVELUNTUOTTAJAA KOSKEVAT TIEDOT

Palveluntuottaja

Nimi: Pihlajalinna Oy/ Ikipihlaja Setäläpiha Oy

Y-tunnus: 2100760-7

Kunta: Lieto

Sote-alueen nimi: Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri

Toimintayksikkö tai toimintakokonaisuus

Nimi: Ikipihlaja Setälänpiha

Katuosoite: Vanha Loukainaistentie 24

Postinumero: 21410 Postitoimipaikka: Vanhalinna

Sijaintikunta yhteystietoineen: Lieto, Vanha Loukainaistentie 24 21410 Vanhalinna

Palvelumuoto: Ympäri vuorokautinen palveluasuminen vanhuksille, ympärivuorokautinen laitoshoido vanhuksille sekä ympärivuorokautinen asumispalvelu muille asiakasryhmille. Yhteensä 51 paikkaa.

Esimies: Marjukka Heino

Puhelin: 0503514845 Sähköposti: marjukka.heino@pihlajalinna.fi

Toimintalupatiedot

Aluehallintoviraston/Valviran luvan myöntämisaikajankohta (*yksityiset ympärivuorokautista toimintaa harjoittavat yksiköt*): muutoslupa 28.5.2010

Palvelu, johon lupa on myönnetty: Ympäri vuorokautinen palveluasuminen vanhuksille 21 paikkaa, laitoshoido vanhuksille 24 paikkaa ja muille 6 paikkaa.

Ilmoituksenvarainen toiminta (yksityiset sosiaalipalvelut)

Rekisteröintipäätöksen ajankohta: muutoslupa 28.5.2010

Alihankintana ostetut palvelut ja niiden tuottajat

Ostopalvelujen tuottajat: Kiinteistöhuolto Turun KK Huolto Oy, Liinavaatepyykki Vista Pesula, Apteekkipalvelut Liedon Apteekki, Elintarviketoimitukset Rikainen, Jätehuolto Lassila & Tikanoja, Siivous- ja hygieniatarvikkeet Suomen Medituote, Potilasvuoteiden huolto Haltija Group Oy.

Palvelukokonaisuudesta vastaava palveluntuottaja vastaa alihankintana tuotettujen palvelujen laadusta.

Alihankintana tuotettujen palvelujen tuottajina käytetään vain rekisteröityjä yrityksiä, joiden kanssa on tehty toimeksiantosopimukset. Toimeksiantosopimukset pitävät sisälleen sovitut sisältö-, laatu-, ja asiakasturvallisuusvaatimukset. Ikipihlaja Setälänpihassa pyritään siihen, että ei käytetä alihankintana tuotettua hoiva -palvelua.

Onko alihankintana tuottavilta palveluntuottajilta vaadittu omavalvontasuunnitelmaa?

Kyllä Ei

2 TOIMINTA-AJATUS, ARVOT JA TOIMINTAPERIAATTEET

Toiminta-ajatus

Ikipihlaja on Pihlajalinnan tarjoama sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuus ikäihmisille, mukavasti asiakkaan Ikipihlaja-kotona. Sisällöllisesti ikäihmisten palveluita johdetaan terveyttä tukevan ja voimavaralähtöisen ajattelun kautta, jossa lämmin, läheinen ja kunnioittava vuorovaikutus asiakkaiden, heidän läheistensä ja hoitotyöntekijöiden välillä on keskeisessä asemassa. Ikipihlaja Setälänpiha tuottaa ympärivuorokautista palveluasumista Turun seudun ja ympäristökuntien asukkaille. Asiakaspaikkoja on 51, ja kautuen kolmeen ryhmäkotiin. Hoitohenkilökunta on paikalla 24 tuntia vuorokaudessa.

Toiminta-ajatuksena on tarjota asiakkaille laadukasta ja ammattitaitoista ympärivuorokautista palveluasumista, laitoshoidtoa ja ympärivuorokautista hoitoa myös muille asiakasryhmille yhteistyössä asiakaskuntien kanssa. Tavoitteena on mahdollistaa laadukas, toiminnallinen, toimintakykyä ylläpitävä ja edistävä sekä mielekäs arki elämän loppuun asti.

Ikipihlajan toiminta perustuu lainsäädäntöön ja laatusuositukseen, kuten lakiin sosiaali-terveydenhuollon valvonnasta 741/2023 ja Laatusuositukseen hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi STM 2013:11. <

Arvot ja toimintaperiaatteet

Sosiaalihuollon palveluiden tulee toteuttaa sosiaalihuollon lainsäädännön keskeisiä periaatteita. Palveluiden tulee edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta, vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta, turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet, edistää asiakaskeskeisyyttä sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa.

Arvot liittyvät läheisesti myös [työn ammattieettisiin periaatteisiin](#) ja ohjaavat valintoja myös silloin, kun laki ei anna tarkkoja vastauksia käytännön työstä nouseviin kysymyksiin. Arvot kertovat työyhteisön tavasta tehdä työtä. Ne vaikuttavat päämäärien asettamiseen ja keinoihin saavuttaa ne. Toimintaperiaatteet kuvaavat yksikön/palvelun tavoitteita ja asiakkaan asemaa yksikössä/palvelussa. Toimintaperiaatteita voivat olla esimerkiksi yksilöllisyys, turvallisuus, perhekeskeisyys, ammatillisuus. Yhdessä arvojen kanssa toimintaperiaatteet muodostavat toimintatapojen ja -tavoitteiden selkärangan ja näkyvät mm. asiakkaan ja omaisten kohtaamisessa.

Toimintaa ohjaavat arvot ja toimintaperiaatteet ovat osa omavalvontasuunnitelmaa ohjaten omavalvonnan toimeenpanoa.

Ikipihlaja Setälänpiha on sopinut työnsä arvot ja toimintaperiaatteet noudattaen Pihlajalinna-konsernin Ikipihlaja-konseptin arvoja ja tavoitteita. Yksikön henkilökunta on ammattitaitoinen, tietoinen Ikipihlajan arvoista ja tavoitteista sekä toimii niitä noudattaen.

Ikipihlaja toimintaa ohjaavat seuraavat arvolähtökohdista johdetut peruslausekkeet

- Vanhuus on kaunis
- Arki on arvokas
- Elämä on tärkeintä

Lisäksi Ikipihlaja Setälänpihan toimintaa ohjaavat yksilöllisyyden ja arvokkuuden kunnioittaminen sekä kuntouttava työote. Arvostamme kaikkia asiakkaitamme ihmisinä ja yksilöinä. Kunnioitamme heidän itsemääräämisoikeuttaan ja toteutamme heidän omasta elämäntarinastaan nousevia tottumuksiaan ja mieltymyksiään mahdollisuuksien rajoissa.

Asiakkaiden mieltymykset ja toiveet ruuan suhteen otetaan huomioon. Ruokailuhetket eivät ole tiukasti aikatauluun sidottuja, vaan asiakkaat voivat saapua ruokailuihin omaan tahtiinsa. Asiakkaat saavat aamuisin nukkua pitkään, jos haluavat, tai päinvastaisesti nousta jo aamun sarastuksessa. Varhain nousevat saavat aamiaista jo silloin. Myös yöllä on mahdollista saada välipalaa niin halutessaan. Asiakkaiden elämäkokemukset ja aiemmat harrastukset otetaan huomioon harrastetoimintaa järjestäessä. Sekä asiakkaiden että heidän läheisten toiveet pyritään toteuttamaan myös sen suunnittelussa.

Asiakas itse, sekä hänen läheisensä, on oman elämänsä paras asiantuntija, siksi hänen äänensä näkyminen läpi arjen on paras keino tukea asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja yksilöllisyyttä. Asiakkaan saapuessa asumaan Ikipihlaja Setälänpihaan, järjestetään hänelle ja hänen läheisilleen yhteinen hoitoneuvottelu, jossa henkilökunta tutustuu asiakkaan elämänhistoriaan, ja asiakas sekä omaiset saavat tilaisuuden tutustua talon toimintaan, ja esittää omia toiveitaan sekä kysymyksiä.

Jokaisella asiakkaalla on nimetty omahoitaja, joka tietää ja tuntee asiakkaan. He viettävät yhdessä aikaa, jolloin asiakkaan kunto huomioiden, on mahdollista lähteä, vaikka taidenäyttelyyn kaupungille, pihalle auringosta nauttimaan tai vaikka istua yhdessä luke-massa lehtiä.

Yksilöllisesti suunnitellun kuntouttavan työotteen kautta henkilökunta tukee asiakkaiden aktiivista elämää sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn säilymistä. Tavoitteena on aina asiakkaan itsensä näköinen, tyydytystä tuottava elämä, jossa asiakas kykenee selviytymään arkielämästään ja tekemään itseään kiinnostavia asioita. Ikipihlaja Setälänpihan fysioterapeutti on mukana asiakkaan itsensä, hänen läheistensä sekä hoitohenkilöstön kanssa arvioimassa, miten tähän kunkin asiakkaan kohdalla parhaiten päästään. Ikipihlaja Setälänpihassa on mahdollisuus ulkoilla sään ja toimintakyvyn salliessa takapihalla sekä yksikön ulkopuolella niin hoitajien, vapaaehtoisten ulkoiluttajien kuin läheistenkin kanssa.

Ikipihlaja Setälänpihassa asiakkaiden mahdollisuus ylläpitää sosiaalisia verkostoja pyritään turvaamaan mahdollistamalla läheisten vierailut. Läheisten on mahdollista yöpyä asiakkaan luona ja osallistua Ikipihlaja Setälänpihan arkeen vaikkapa virikejumppatuokioon osaa ottaen, saunoen tai ulkoillen yhdessä läheisensä kanssa. Jos läheinen ei pääse vierailemaan paikan päälle, sosiaalisten verkostojen ylläpitämiseksi läheisillä on mahdollisuus videopuheluihin tablettitietokoneen avulla.

Hoitotyö on asukaslähtöistä, perustuen omahoitajuuteen, asukkaan yksilölliseen kohtamiseen, itsemääräämisoikeuden kunnioittamiseen ja läheisyhteistyöhön. Asiakkaalle laaditaan moniammatillisesti hoitosuunnitelma yhdessä asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa, jossa asiakkaat osallistuvat hoitonsa suunnitteluun sekä päätöksentekoon.

Ikipihlaja Setälänpihassa eletään arkea yhdessä tehden. Asiakkaat voivat osallistua ja harrastaa omien voimavarojensa ja halujensa mukaisesti. Kiireettömyys ja läheiset vuorovaikutussuhteet luovat hyvää oloa ja asiakkaiden yksilölliset tarpeet sekä eletty elämä saavat ansaitsemansa huomion. Ulkopuoliset vierailijat ja esiintyjät tuovat säännöllistä vaihtelua henkilökunnan järjestämään toimintaan.

3 OMAVALVONNAN TOIMEENPANO

RISKIENHALLINTA

Riskien ja epäkohtien tunnistaminen ja niiden korjaaminen

Asiakas- ja potilasturvallisuutta vaarantavien riskien tunnistaminen on omavalvontasuunnitelman ja omavalvonnan toimeenpanon lähtökohta. Ilman epäkohtien tunnistamista ei asiakas- ja potilasturvallisuusriskejä voi ennaltaehkäistä eikä toteutuneisiin epäkohtiin puuttua suunnitelmallisesti. Omavalvonta perustuu riskienhallintaan, jossa palveluun liittyviä riskejä ja mahdollisia epäkohtien uhkia tulee arvioida monipuolisesti asiakkaan saaman palvelun näkökulmasta.

Riskit voivat aiheutua esimerkiksi riittämättömästä henkilöstömitoituksesta tai toimintakulttuurista, jossa avointa turvallisuuskulttuuria ei tueta riittävästi. Riskejä voi aiheutua fyysisestä toimintaympäristöstä (kynnykset, vaikeakäyttöiset laitteet) ja toimintavoista kuten esimerkiksi perusteeton asiakkaan itsemääräämisoikeuden rajoittaminen tai asiakkaiden keskinäisestä käyttäytymisestä. Usein riskit ovat monien virhetoimintojen summa. Riskienhallinnan edellytyksenä on, että työyhteisössä on avoin ja turvallinen ilmapiiri, jossa sekä henkilöstö että asiakkaat ja heidän läheisensä uskaltavat tuoda esille laatuun ja asiakasturvallisuuteen liittyviä epäkohtia.

Riskienhallinnan järjestelmät ja menettelytavat

Riskienhallinnassa laatua ja asiakasturvallisuutta parannetaan tunnistamalla jo ennalta ne kriittiset työvaiheet, joissa toiminnalle asetettujen vaatimusten ja tavoitteiden toteutuminen on vaarassa. Riskienhallintaan kuuluu myös suunnitelmallinen toiminta epäkohtien ja todettujen riskien poistamiseksi tai minimoimiseksi sekä toteutuneiden haittatapahtumien kirjaaminen, analysointi, raportointi ja jatkotoimien toteuttaminen. Esimiehen vastuulla on henkilöstön riittävä perehdytys erityisesti toiminnassa asiakas- ja potilasturvallisuuteen kohdistuviin riskeihin. Palveluntuottajan vastuulla on, että riskienhallinta kohdistetaan kaikille omavalvonnan osa-alueille.

Riskienhallinnassa laatua ja asiakasturvallisuutta tunnistetaan ja edistetään riskien sekä haittatapahtumien ennakkoinnilla ja huomioinnilla kaikilla tasoilla. Riskienhallinnassa on käytössä monia työkaluja, joista lisää riskien tunnistaminen -osiossa.

Asiakkailta ja läheisiltä säännöllisesti kerättävä palaute riskienhallinnassa on tärkeää Iki-pihlaja Setälänpihan toiminnan laadun kehittämiseksi. Pihlajalinnalla on laadittu asiakaspalauteprosessi, jonka pohjalta käsitellään asiakastyytyväisyyspalautteet. Asiakaspalauteprosessi on kuvattu kohdassa 5. asiakkaan asema ja oikeudet.

Johtamisjärjestelmä on selkeä ja mahdollistaa tavoitteiden saavuttamisen. Laadun seuranta on järjestelmällistä, ja kuuluu osaksi omavalvontaa. Ikipihlajan johto osoittaa omalla toiminnallaan laadunhallinnan olevan osa johtamista ja sen tukevan tavoitteiden saavuttamista. Laatua seurataan ja parannetaan organisaation mittareita käyttäen.

Yksikön toiminta ja kehittäminen on suunnitelmallista ja sujuvaa. Henkilökunta on sitoutunut laatu järjestelmän mukaiseen toimintaan ja toteuttaa jatkuvan laadunparantamisen periaatteita.

Ikipihlajan laatu tavoitteet ovat:

- korkea asiakastyytyväisyys ja -turvallisuus
- toiminnan ja ympäristön turvallisuus
- ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen
- hyvä yhteistyö sidosryhmien välillä

Riskienhallinnassa on nostettu esille ne riskit, joiden esiintyvyys Ikipihlaja Setälänpihassa on todennäköinen ja riskin toteutumisesta seuraisi mitattava terveydellinen, inhimillinen, taloudellinen tai imagollinen vahinko. Riskienhallinnan ohella on huomioitava jäännösriskien mahdollisuus. Esimerkiksi ympäristön turvallisuutta huomioiden, kaatumisriski on aina olemassa sekä laitteiden toimintaan liittyvät häiriöt, kuten asukkailla olevan hoitajakutsun toimimattomuus kiireellistä apua tarvittaessa. Lisäksi lääkkeen antamisen tai jakamisen yhteydessä tuleva häiriö saattaa johtaa inhimilliseen lääkevirheeseen.

Henkilöstöjärjestelyt osaltaan tukevat yksikön laatu tavoitteiden saavuttamista. Henkilökunta tuntee organisaation henkilöstöpoliittiset periaatteet ja sitoutuu ammattitaitonsa kehittämiseen. Henkilökunnan osaamista ja toimintaa tukee perehdytysohjelma ja perehdyttämiskortti. Työyhteisön avointa ja turvallista ilmapiiriä tukee yhdessä laaditut työyhteisön pelisäännöt. Yksikön henkilöstömitoitus on tilaajan tarkoittamalla tasolla. Ikipihlaja Setälänpihalla on käytössä toiminnan edellyttämät tilat, laitteet ja tarvikkeet, joilla tuetaan yksikön laatu tavoitteiden saavuttamista. Henkilökunnalla on valmiudet tilojen, laitteiden ja tarvikkeiden turvalliseen sekä tehokkaaseen käyttöön.

Asiakasturvallisuus

Asiakasturvallisuuteen liittyvät riskit huomioidaan pitämällä yksikön ympäristö esteettömänä ja turvallisena liikkua kaatumisvaarojen vähentämiseksi. Käytössä on hoitajakutsu-järjestelmä, mikä lisää asukkaiden turvallisuutta. Fysioterapeutti mittaa ja tilaa asiakkaan luvalla turvalliset sisäkengät. Myös Ikipihlaja Setälänpihassa on jarrusukkia ja yövaloja tarjolla asiakkaille kaatumisen ehkäisyksi. Ulko-ovet pidetään lukittuina ja muistisairaat asukkaat ulkoivat yhdessä hoitajien kanssa. Hoitohenkilökunta on läsnä ympäri vuorokauden. Asiakkaiden yksityisyyttä ja intimiteettisuoja kunnioitetaan heitä puhuttaessa sekä hoitaessa. Asiakkaiden kohtaaminen on rauhallista ja ammattitaitoista, mikä vähentää käytöshäiriöitä ja väkivaltatilanteita. Rajoitustoimenpiteiden tarvetta ennaltaehkäistään ja pyritään välttämään. Asiakkaan mahdollisessa rajoittamisessa huomioidaan Lakiesitys itsemääräämisoikeudesta (HE108/2014).

Kun asiakas saapuu Ikipihlaja Setälänpihaan, hänen arvotavarat ja rahat kirjataan kahden hoitajan toimin Hilikka -asiakastietojärjestelmään sekä laitetaan säilöön

lääkehuoneen lukolliseen kassakaappiin. Lompakoiden tarkastaminen tapahtuu ohjeen mukaisesti määräajoin kahden henkilön läsnäollessa. Kuittaukseen tulee molempien henkilöiden tiedot ja päivämäärä. Samalla tiedot päivitetään myös Hilka -asiakastietojärjestelmään. Kassakaapin koodi on tiedossa vain vakituisella henkilökunnalla, jotka sitä tarvitsevat työssään. Tarkempi ohjeistus henkilökunnalle asiakkaiden käyttövarojen säilytyksestä ja varojen käytön kirjaamisesta löytyy toimipisteen verkkokansiota O- asemalta sekä perehdytyskansiota.

Asiakkaiden hyvällä perushoidolla, ravitsemuksella ja suun terveydellä ehkäistään muun muassa aliravitsemustila ja painehaavaumien syntyminen. Asiakkaiden hoidon ja ravitsemuksen laatua seurataan säännöllisesti. Ikipihlaja Setälänpihassa asiakkaiden ravitsemus pohjautuu valtion ravitsemusneuvottelukunnan laatimiin ravitsemussuosituksiin ikääntyneille. Ikipihlaja Setälänpihassa noudatetaan Pihlajalinnan kuuden viikon kiertävää ruokalistaa.

Asiakkaaseen kohdistuvia riskejä

- kaatumiset
- sängystä putoaminen
- esteettömyyden huomiointi
- käytöshäiriöt ja väkivaltatilanteet
- perushoitoon liittyvät riskit, kuten painehaavaumat
- asiakkaiden omaisuus
- yksityisyyden suoja ja intymiteettisuoja
- ravitsemustila, ruokamyrkytyksen mahdollisuus
- asiakkaan poistuminen
- asiakkaan tai läheisen tyytymättömyys tai palaute

Henkilökunnan työturvallisuus

Ikipihlaja Setälänpihassa henkilökunnan työturvallisuus- ja työsuojeluasiat huomioidaan Työturvallisuuslakiin 703/2002, Työterveyshuoltolakiin 2001/1383 sekä Työsuojelun toimintapideohjelmaan perustuen. Työntekijän työhyvinvointia tuetaan työnantajan laatimalla Päihteidenvastaisella ohjelmalla, Työkyvyn hallinnan mallilla, Toimintaohjeilla traumaattisissa tapahtumissa sekä väkivallan uhkatilanteissa ja Epäasiallisen kohtelun vastaisella toimintaohjelmalla. Lisäksi työntekijän jaksamista ja hyvinvointia tuetaan työpaikan savuttomuudella, laajoilla työterveyshuollon palveluilla, työkykyä ylläpitävällä toiminnalla, työnantajan tarjoamalla työsuhte-eduilla, kouluttautumismahdollisuuksilla sekä mahdollistamalla työnkierto ja -ohjaus. Henkilökuntaan kohdistuvat työtapaturmat huomioidaan pitämällä työympäristö ja työvälineet turvallisina sekä asianmukaisina. Henkilökunnan työtyytyväisyyttä arvioidaan vuosittaisilla kehityskeskusteluilla sekä henkilöstökyselyillä.

Henkilökunnan työvuorot suunnitellaan työaikaergonomiaan pyrkien kuuden viikon jaksoissa sekä työntekijöiden toiveet huomioiden. Tiedottamisen vastuhenkilö on palveluvastaava. Tiedonkulku on varmistettu säännöllisillä raportointi- ja palaverikäytännöllä. Tärkeitä tiedonkulun keinoja ovat talokokoukset, viikkotiedotteet ja raportit. Tietosuoja- ja tietoturva-asiat, kuten vaitiolovelvollisuuden merkitys sekä asiakastietojärjestelmän käyttö on perehdytetty henkilökunnalle.

Vaativien muistisairaiden ryhmäkoti painottaa muistisairaana asiakkaan kohtaamisen tärkeyttä ja henkilökunta saa teemaan koulutusta säännöllisesti. Ikipihlaja Setälänpihan vuosittaiset ergokoulutukset edistävät työntekijöiden työergonomista työskentelyä ja näin vähentää TULES -vaivoja.

Työturvallisuuden osaamisen varmistamiseksi on työturvallisuus -kansio, joka sisältää yleiset toimintaohjeet kuten toimintaohjeet väkivalta- ja uhkatilanteissa, tulipalossa, valmiussuunnitelma, turvallisuushavaintojen tiedottamisesta ja poistumisselvitys. Tiedottamisen vastuhenkilö on palveluvastaava.

Henkilökuntaan kohdistuvia riskejä

- vuorotyö
- työn fyysinen ja henkinen kuormitus, työtyytyväisyys
- tiedonkulku
- väkivalta- ja uhkatilanteet
- ergonomiset siirtoapuvälineet ja yksikön laitteet
- ammattitaito ja perehdytys
- tietosuoja- ja tietosuojariskit
- henkilöstömitoitus

Ympäristöturvallisuus

Ikipihlaja Setälänpihan ympäristöön liittyviä riskejä

- liukastuminen, tilojen kahvat ja tukikaiteet
- kaatuminen
- kulkuesteet, apuvälineiden kanssa liikkuminen
- ulkopuolinen uhka
- puhtaanapitoon liittyvät kemikaalit

Turvallinen lääkehoito

Ikipihlaja Setälänpihan lääkehoitosuunnitelma perustuu STM:n (2021) päivitettyyn Turvallinen lääkehoito - Valtakunnalliseen oppaaseen lääkehoidon toteuttamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa ja Pihlajalinnan yhteiseen lääkehoitosuunnitelmaan. Lääkehoitosuunnitelman tarkoituksena on toimia käytännön työvälineenä lääkehoidon hallinnalle ja kehittämiselle. Lääkehoitosuunnitelma on osa säädettyä laatu- ja

potilasturvallisuussuunnitelmaa. Turvallinen lääkehoito - Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen julkaisun pysyvä osoite on <http://.urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8682-4>.

Ikipihlaja Setälänpihassa toteutettava lääkehoitosuunnitelma koskee kaikkia lääkehoitoon osallistuvia työntekijöitä. Lääkehoitosuunnitelmaa käytetään, jotta Ikipihlaja Setälänpihassa voidaan toteuttaa asiakkaiden turvallinen lääkehoito. Lääkehoitoon osallistuvat hoitajat saavat työpaikkakohtaisen lääkehoitoperehdytyksen, jossa käydään läpi lääkehoitosuunnitelman sisältö.

Ikipihlaja Setälänpihan vastaava sairaanhoitaja laatii ja päivittää yksikkökohtaisen lääkehoitosuunnitelman, jonka palveluvastaava, palvelupäällikkö ja lääketieteellisestä toiminnasta vastaava lääkäri hyväksyy. Henkilökunta tutustuu lääkehoitosuunnitelmaan vuosittain aina päivityksen yhteydessä ja vahvistaa sen allekirjoituksellaan. Päivitetty lääkehoitosuunnitelma säilytetään sähköisenä Pihlajalinnan sisäisen verkon O-aseamalla sekä tulostettuna Ikipihlaja Setälänpihan perehdytyskansiossa sekä PSOP -järjestelmässä. Lisäksi lääkehoitosuunnitelma löytyy tulostettuna myös lääkehuoneesta.

Lääkehoitosuunnitelma sisältää lääkehoidon sisällön ja toimintatavat, lääkehoidon riskien tunnistamisen ja niihin varautumisen, henkilöstön vastuun ja työnjaon määrittämisen, turvallisen lääkehoidon osaamisen vaatimukset ja varmistamisen toimintatavat (arviointi ja ylläpito), lääkkeiden määräämiskäytänteet, lääkehoidon prosessi yksikössä, lääkehoidon laadun seurantajärjestelmät ja lääkehoidon lupakäytännöt.

Lääkehoitosuunnitelma on laadittu varmistamaan yksikön asiakkaiden turvallinen ja oikea-aikainen lääkehoito. Yksiköissä seurataan lääkepoikkeamia vähintään kuukausittain talokokouksien yhteydessä ja toimintaa kehitetään poikkeamailmoitusten pohjalta. Pisto- ja veritapaturmien varalle on laadittu toimintaohjeet, jotka löytyvät intrasta. Linkki toimintaohjeeseen [Veri- ja pistotapaturman toimintaohje - Pihlajalinna intra](#).

Lääkkeiden jakaminen dosetteihin tapahtuu rauhallisessa lääkehuoneessa sekä jakamisessa on huomioitu kaksoistarkastus.

Lääkehoidon kokonaisuudesta ja osaamisesta vastaavat yhteistyössä palveluvastaava ja vastaava sairaanhoitaja. Lääkehoidon toteutuksesta, kuten lääkkeiden tilaamisesta, jakamisesta ja antamisesta vastaavat yksikössä terveydenhuollon laillistetut ammattihenkilöt. Yksikön turvalliseen lääkehoitoon liittyy myös huumausaineeksi luokiteltavien lääkkeiden kulutuksen seuranta. Sähköisen reseptin käytön lisääntyessä hoitohenkilökunnan tulee varmistua tiedonkulusta, kuten lääkemääräyksistä ja -muutoksista olemalla tarvittaessa yhteydessä edelliseen asiakasta hoitaneeseen terveydenhuollon yksikköön tai lääkkeitä toimittavaan apteekkiin, jolla on käyttöoikeus sähköiseen reseptikeskukseen.

Vuonna 2024 Ikipihlaja Setälänpihassa siirrytään asteittain asukkaiden lääkkeiden annosjakeluun yhteistyössä Pharmacin ja Liedon apteekin kanssa.

Hygienia

Yksikköön on laadittu hygieniasuunnitelma. Yksikön nimetyt hygieniavastaavat ovat Tuula Harinen, Outi Vainio, Leonora Joki ja Heidi Koivula. Hygienia kuuluu osaksi yksiköiden perehdytysohjelmaa. Yksiköissä infektioiden leviäminen pyritään välttämään hyvällä käsihygienialla, käsihuuhteiden käytöllä ja tarvittaessa suojavälineillä. Ikipihlaja Setälänpiha konsultoi tarvittaessa Pihlajalinnan infektioiden torjunnan kehityspäällikkö Marja Tapanaista (marja.tapanainen@pihlajalinnna.fi) ja TYKS:n hygieniahoitajaa Anu Harttinohteria (anu.harttio-nohteri@tyks.fi).

Hoitoon liittyviä riskejä

- lääkepoikkeamat
- pistotapaturmat
- sähköinen resepti
- tiedonkulku, e-resepti
- infektioiden leviäminen
- käsihygienia

Riskienhallinnan työnjako

Palveluvastaava huolehtii omavalvonnan järjestämisestä ja ohjeistamisesta, jotta työntekijöillä on turvallisuusasioista riittävästi tietoa. Ikipihlaja Setälänpihan johto vastaa toiminnan turvallisuuden varmistamisesta ja siihen osoitetuista riittävästä voimavaroista. Palveluvastaavilla ja vastaavilla sairaanhoitajilla on päävastuu myönteisen asenneympäristön luomisessa sekä luovat kulttuuria, jossa epäkohtia ja turvallisuuskysymyksiä käsitellään matalalla kynnyksellä. Riskienhallinta kuuluu koko henkilökunnalle ja vaatii myös heiltä aktiivisia toimia sen suhteen. Palveluvastaava huolehtii, että osallistavasti kokouksen yhteydessä työntekijät osallistuvat turvallisuustason ja -riskien arviointiin, kuten myös omavalvontasuunnitelman laatimiseen, toteuttamiseen ja kehittämiseen sekä turvallisuutta parantavien toimenpiteiden toteuttamiseen.

Riskienhallinta vaatii koko henkilökunnan sitoutumista, virheistä oppimisen kykyä ja muutoksiin sopeutumista, jotta tarjoamat palvelut ovat laadukkaita ja turvallisia. Riskienhallinnassa työ on jatkuvasti kehitettävää työtä. **Riskienhallinnan prosessi on käytännössä omavalvonnan toimeenpanon prosessi, jossa riskienhallinta kohdistetaan kaikille omavalvonnan osa-alueille.**

Luettelo riskienhallinnan/omavalvonnan toimeenpanon ohjeista

- Pelastussuunnitelma
- Omavalvontasuunnitelma
- Lääkehoitosuunnitelma
- Hygienia-suunnitelma ja siivoustyönohje
- Koneiden ja laitteiden laiterekisteri
- Pihlajalinna Intran ohjeet sekä yksikköön laaditut toimintaohjeet

Riskienhallinnassa on nostettu esille ne riskit, joiden esiintyvyys Ikipihlaja Setälänpihassa on todennäköinen ja riskin toteutumista seuraisi mittava terveydellinen, inhimillinen, taloudellinen tai imagollinen vahinko. Riskienhallinnan ohella on silti huomioitava jäännös-riskien mahdollisuus. Esimerkiksi ympäristön turvallisuutta huomioidessa, kaatumisriski on aina olemassa sekä laitteiden toimintaan liittyvät häiriöt. Lisäksi lääkkeen antamisen tai jakamisen yhteydessä tuleva keskeytys saattaa johtaa inhimilliseen lääkevirheeseen. Henkilöstöjärjestelyt osaltaan tukevat yksikön laatuavoitteiden saavuttamista. Henkilökunta tuntee organisaation henkilöstöpoliittiset periaatteet ja on sitoutunut ammattitaitonsa kehittämiseen.

Riskien tunnistaminen

Riskienhallinnan prosessissa sovitaan toimintatavoista, joilla riskit ja kriittiset työvaiheet tunnistetaan. Ikipihlaja Setälänpihassa henkilökunta tuo esille havaitsemansa epäkohdat, laatu-poikkeamat ja riskit. Ilmoituksien tekoon kannustetaan.

Tietosuojaan tai tietoturvaan liittyvät poikkeamat tai niiden epäilyt ilmoitetaan intran tietosuoja/turvailmoitus -kautta. Linkki: <https://q.surveypal.com/TIETOTURVAILMOITUS/0>.

- o Laita oma nimesi ilmoittaja kohtaan.
- o Kirjoita kuvaukseen kaikki tiedossa olevat asiat tapahtumaan liittyen, kerro myös jo mahdollisesti toteutetut toimenpiteet
- o Laita kaikki tapahtumaan liittyvät tiedossa olevat nimet, henkilötunnukset, ja yhteystiedot tietoturvailmoituksen kuvaukseen.
- o Kirjoita mitä toimipistettä/kuntayhtiötä/hammasklinikkaa ilmoitus koskee.

Yksikössä on käytössä HSE Lite Falcony -järjestelmä, jonka kautta työntekijät ilmoittavat turvallisuushavaintoilmoitukset: työturvallisuutta ja -terveyttä uhkaavat havainnot, läheltä piti -tilanteet, työ- ja vapaa-ajan tapaturmat sekä positiiviset, ennakoivasti toteutetut turvallisuutta lisäävät toimenpiteet työpaikalla. Ilmoituksen tekeminen on helpoa. Yksikön puhelimien etusivuilla on suora yhteys ilmoituksen tekemiseen, kuten myös tietokoneiden luona ohjeet, miten ilmoitus tehdään. Linkki järjestelmään: <https://app.falcony.io/pihlajalinna-laakari/create-new>

Hoitoa, lääkepoikkeamia, laitetta, yksilöllistä lääkinnällistä laitetta potilaalle ja muita poikkeamia henkilökunta kirjaa intran poikkeama ilmoitus -kautta. Linkki: <https://q.surveypal.com/pihlajalinna-omavalvontailmoitus-v1.0/0>

Ikkipihlaja Setälänpihan johto osallistuu yhdessä työntekijöiden kanssa turvallisuustason ja riskien tunnistamiseen sekä arviointiin, joka tehdään HSE Falcony -järjestelmän auditointeja hyödyntäen (työpaikan riskien arviointi, vaarojen arviointi, vaarojen arviointi) vuosittain tai tarvittaessa useammin.

Ilmoitusvelvollisuus asiakkaan epäasiallisesta kohtelusta tai sen uhasta (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014) 48 § ja 49 §)

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 48 §:n henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus ”*Sosiaalihuollon henkilöstöön kuuluvan tai vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivien henkilöiden on toimittava siten, että asiakkaalle annettavat sosiaalipalvelut toteutetaan laadukkaasti. Edellä 1 momentissa tarkoitettun henkilön on ilmoitettava viipymättä toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan sosiaalihuollon toteutumisessa. Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta kunnan sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle. Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä. Kunnan ja yksityisen palveluntuottajan on tiedotettava henkilöstölleen ilmoitusvelvollisuudesta ja sen käyttöön liittyvistä asioista. Ilmoitusvelvollisuuden toteuttamista koskevat menettelyohjeet on sisällytettävä 47 §:ssä tarkoitettuun omavalvontasuunnitelmaan. Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena.*” (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014).

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 49 §:n toimenpiteet ilmoituksen johdosta ”*Edellä 48 §:n 2 momentissa tarkoitettun ilmoituksen vastaanottaneen henkilön tulee käynnistää toimet epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi. Henkilön on ilmoitettava asiasta salassapitosäännösten estämättä aluehallintovirastolle, jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa ei korjata viivytyksettä. Aluehallintovirasto tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi antaa määräyksen epäkohdan poistamiseksi ja päättää sitä koskevista lisätoimenpiteistä siten kuin erikseen säädetään.*” (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014).

Em. pykälien mukaisesti ilmoitusvelvollisuus ilmoittaa, jos havaitsee, ettei asiakkaan etu toteudu tai asiakasturvallisuus vaarantuu. Työntekijälle ei koidu seurauksia työnantajan taholta ilmoituksen johdosta. Ilmoitus pitää tehdä esimerkiksi seuraavissa tapauksissa:

- asiakkaan palvelut eivät vastaa palvelutarpeeseen tai ne poikkeavat sovitusta palvelusuunnitelmasta taikka työntekijällä ei ole aikaa tavata asiakasta riittävän usein, jolloin palvelun laatu ei vastaa tarvetta.
- asiakkaan osallisuus ei toteudu tai lainsäädännön asettamissa aikarajoissa ei pysytty (sosiaalitakuu).
- työntekijä havaitsee asiakkaan epäasiallista kohtaamista, asiakkaan loukkaamista sanoilla, asiakasturvallisuudessa ilmeneviä puutteita, asiakkaan kaltoinkohtelua ja toimintakulttuurista johtuvia asiakkaalle vahingollisia toimia. Kaltoinkohtelulla

tarkoitetaan niin fyysistä, psyykkistä kuin kemiallista eli lääkkeillä aiheutettua kaltoinkohtelua.

- pakotteita tai rajoitteita käytetään ilman asiakaskohtaista, määräaikaista lupaa. Huomiota on myös kiinnitettävä toimintakulttuurin kehittämiseen siten, että sen avulla voidaan pakon ja rajoitteiden käyttöä minimoida.

Ilmoituslomake asiakkaan epäasiallisesta kohtelusta tai sen uhasta (sosiaalihoitolaki §48 & §49) ja toimintaohjeet ovat omavalvontasuunnitelman liitteenä sekä lomakkeita on yksikön molemmissa eteisissä, jotta mahdollistetaan ilmoituksen teko myös omaisille ja asiakkaille.

Ilmoituksen voi tehdä palveluvastaava Marjukka Heinolle tai konsernin epäkohtailmoituksen tekoon perustettuun ohjelmaan. Linkki: <https://q.surveypal.com/pihlajalinna-omavalvontailmoitus-v1.0/0>. Ilmoitus tehdään välittömästi, kun työntekijä havaitsee asiakkaaseen kohdistuvan epäkohdan tai sen uhan. Palveluvastaava Kaisa Lehtoranta (tarvittaessa ylempi johto osallistuu), selvittää ilmoituksessa esitetyt asiat ja ryhtyy vaadittaviin toimenpiteisiin, jotta palvelujen laatu ja asiakasturvallisuus voidaan varmistaa. Ilmoituksen tehneelle työntekijälle kerrotaan mihin toimenpiteisiin ilmoituksen johdosta ryhdytään. Palveluvastaava lisää työntekijän ilmoitukseen tiedot siitä, koska ilmoitus jätettiin työnantajalle ja miten työnantaja on toiminut ilmoituksen saatuaan, sekä toimittaa täytetyn ilmoituksen kunnan sosiaalihuollon johdettavalle viranhaltijalle.

Toimintaohje:

1. Tee viivytyksettä suullinen ilmoitus palveluvastaavalle ja omavalvonta -ilmoitus tai täytä kaavake ILMOITUS EPÄASIALLISESTA KOHTELUSTA, kun havaitset asiakkaaseen kohdistuvan epäkohdan tai uhan. Ilmoituksen voi tehdä yksittäinen työntekijä tai työntekijät yhdessä.
2. Palveluvastaava tai hänen sijainen ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi ja ilmoittaa asiasta esimiehelleen sekä vanhustenhuollon viranomaiselle.
3. Mikäli epäkohtaa ei saada korjattua, on asiasta ilmoitettava aluehallintovirastolle (§ 49). Aluehallintovirasto tai Valvira voivat antaa määräyksen epäkohdan poistamiseksi ja päättää sitä koskevista lisätoimenpiteistä siten kuin erikseen säädetään.

Epäkohdalla tarkoitetaan asiakasturvallisuudessa ilmeneviä puutteita, asiakkaan kaltoinkohtelua ja toimintakulttuurin sisältyviä asiakkaalle vahingollisia toimia (esim. henkilön perusoikeuksien rajoittaminen vakiintuneita hoitokäytäntöjä suoritettaessa). Myös ilmeisestä epäkohdan uhasta tulee ilmoittaa. Kaltoinkohtelulla tarkoitetaan fyysistä, seksuaalista tai kemiallista eli lääkkeillä aiheutettua kaltoinkohtelua. Vanhuksen kaltoinkohtelua on myös huono ja epäeettinen kohtelu, hoidon ja avun laiminlyönti sekä ikäihmisen ihmisarvoa alentava kohtelu.

Henkilöstön ilmoitusvelvollisuudella halutaan varmistaa, että sosiaalihuollon henkilöstö kertoo havaitsemistaan tai muuten tietoon saamistaan epäkohdista ja niiden uhista. Työntekijän oikeussuoja ei vaarannu ilmoituksen vuoksi, eikä ilmoituksen tehneen henkilöön kohdisteta vastatoimia. Ilmoituksen voi tehdä salassapitosäädösten estämättä.

Riskien ja esille tulleiden epäkohtien käsitteleminen

Haittatapahtumien ja läheltä piti -tilanteiden käsittelyyn kuuluu niiden kirjaaminen, analysointi ja raportointi. Vastuu riskienhallinnassa saadun tiedon hyödyntämisestä kehitystyössä on palvelun tuottajalla, mutta työntekijöiden vastuulla on tiedon saattaminen johdon käyttöön. Haittatapahtumien käsittelyyn kuuluu myös niistä keskustelu työntekijöiden, asiakkaan ja tarvittaessa läheisen kanssa. Jos tapahtuu vakava, korvattavia seurauksia aiheuttanut haittatapahtuma, asiakasta tai läheistä informoidaan korvausten hakemisesta.

Kun työntekijä havaitsee haittatapahtuman ja läheltä piti -tilanteen, hän kirjaa poikkeamailmoituksen edellä mainitun ohjeen mukaisesti. Ilmoitus siirtyy sähköpostitse palveluvastaavan käsittelyyn. Palveluvastaava analysoi ja käsittelee ilmoituksen; määrittelee korjaavat toimenpiteet, toimenpiteiden toteuttajat sekä aikarajan korjaaville toimenpiteille. Tarvittaessa palveluvastaava ottaa ilmoituksen käsittelyyn myös ylemmän johdon ja muita tahoja mukaan. Palveluvastaavan vastuulla on saadun tiedon hyödyntäminen kehitystyössä. Vakavassa, korvattavia seurauksia aiheuttaneessa haittatapahtumassa palveluvastaava informoi asiakasta ja omaista korvausten hakemisesta.

Ilmoitukset raportoidaan henkilökunnalle kuukausittain talokokouksessa, josta tehdään talokokouksen pöytäkirja. Pöytäkirja jaetaan tiedoksi antona sähköpostitse kaikille. Talokokouksessa henkilökunta osallistuu korjaavien toimenpiteiden määrittelyyn tavoitteena, ettei haittatapahtumaa/läheltä piti -tilannetta enää toistuisi tai turvallisuushavainto saadaa korjattua. Ilmoitukset käsitellään syyllistämättä. Yksikössä kannustetaan ilmoitusten tekoon.

Vuosittaiset HSE Lite Falcony -järjestelmän kautta toteutettujen auditointien raportit käsitellään yhdessä henkilökunnan kanssa talokokouksessa ja toimitaan niin kuin edellä.

Korjaavat toimenpiteet

Laatupoikkeamien, epäkohtien ja läheltä piti -tilanteiden sekä haittatapahtumien varalle määritellään korjaavat toimenpiteet, joilla estetään tilanteen toistuminen jatkossa. Tällaisia toimenpiteitä ovat muun muassa tapahtumien syiden selvittäminen ja niihin perustuen menettelytapojen muuttaminen turvallisemmiksi. Myös korjaavista toimenpiteistä tehdään kirjaukset omaavalvonnan seuranta-asiakirjaan.

Tarvittavat korjaustoimenpiteet aloitetaan välittömästi ja niihin liittyvistä vastuuhenkilöistä sovitaan yhdessä. Tapahtuma, ja siihen johtaneet tekijät käydään yhdessä läpi,

pyrkien löytämään keinoja vastaavan tapahtuman toistumisen ehkäisemiseksi. Tilanteet käsitellään myös koko henkilökunnan kanssa kuukausittaisissa talokokouksissa edellä mainitulla tavalla. Mikäli toimintatapoja uudistetaan, siitä annetaan uudet ohjeistukset, jotka päivitetään myös asiaan koskeviin toimintaohjeisiin. Korjaustoimenpiteet ja vastuuhenkilöt kirjataan sekä mahdollisesta seurannasta sovitaan talokokouksien yhteydessä. Poikkeamatilanteissa on tärkeää löytää keinot, millä tilanteita torjutaan jatkossa. Inhimillisten virheiden mahdollisuus on myös aina voimassa.

HSE Lite Falcony -järjestelmän auditointilomakkeita käyttäen apuna ja siihen kirjataan myös kehittämissuunnitelma ja seuranta sitä vaativissa tilanteissa. Jos haittatapahtuma on aiheuttanut vaaraa ja/tai vahinkoa asiakkaalle, tilanne, siihen johtaneet tekijät sekä korjaavat toimenpiteet käydään läpi myös hänen ja hänen omaistensa kanssa.

Yksikössä tulee reagoida esille tulleisiin laatupoikkeamiin, läheltä piti -tilanteisiin ja haittatapahtumiin välittömästi. Näistä kirjataan edellä mainitulla tavalla heti kun mahdollista. Palveluvastaava reagoi saamaansa ilmoitukseen välittömästi ja ottaa asian käsitteilyyn poikkeaman laadusta riippuen heti, viikko- tai kuukausipalavereissa (talokokoukset). Esille tulleista laatupoikkeamista, läheltä piti -tilanteista ja haittatapahtumista tiedotetaan riittävästi vastaavien tilanteiden ennaltaehkäiseväksi. Tilanteesta ja poikkeamasta riippuen, se käsitellään Ikipihlajien johtoryhmässä. Poikkeamista ilmoitetaan palveluvastaavan lisäksi tarvittaville tahoille, esim. päivystykseen, jos poikkeama koskee lääkehoitoa.

Korjaavien toimenpiteiden toimeenpano

Muutoksista tiedotetaan henkilökunnalle viikoittaisten talokokouksien yhteydessä ja sähköpostitse (talokokouksen pöytäkirja ja viikkotiedote). Lisäksi muuttuneet työohjeet lisätään verkkokansioon O-asemalle ja lisätään perehdytysohjelmaan. Muutoksista riippuen ne tiedotetaan muille yhteistyötahoille.

4 OMAVALVONTASUUNNITELMAN LAATIMINEN

Omaavonnan suunnittelusta vastaava henkilö tai henkilöt

Omaavonnan suunnittelusta vastaava henkilö tai henkilöt: Palveluvastaava Marjukka Heino ja Toimitusjohtaja Päivi Järvensivu. Toimitilojen osalta huoltomies Turun KK Huolto Oy. Omaavonntasuunnitelman laadintaan osallistuu koko Ikipihlaja Setälänpihan henkilökunta.

Omaavonnan suunnittelusta ja seurannasta vastaavan henkilön yhteystiedot: Palveluvastaava Marjukka Heino, marjukka.heino@pihlajalinna.fi, puh: 050 351 4845

Omavalvontasuunnitelman seuranta

Omavalvontasuunnitelma päivitetään, kun toiminnassa tapahtuu palvelun laatuun ja asiakasturvallisuuteen liittyviä muutoksia. Omavalvontasuunnitelma päivitetään vuosittain tai tarpeen mukaan. Vuosittainen päivittäminen kuuluu vuosikelloon. Tällöin omavalvontasuunnitelman päivitys tapahtuu henkilökunnan osallistavana toimena, talokouksien yhteydessä.

Jokaisen työntekijän velvollisuus on lukea omavalvontasuunnitelma aina päivityksen jälkeen, vähintään kerran vuodessa. Näistä pyydetään lukukuittaukset. Uusille työntekijöille ja sijaisille esitellään omavalvontasuunnitelma osana perehdytystä ja heillä on lukuvelvollisuus. Jos lukija ei ymmärrä omavalvontasuunnitelman kohtaa, miten se toteutuu käytännössä; palautteen mukaan omavalvontasuunnitelmaa päivitetään helpommin ymmärrettäväksi ja suullisesti ohjeistetaan.

Omavalvontasuunnitelman julkisuus

Ikkipihlaja Setälänpihan omavalvontasuunnitelma on julkisesti luettavissa ryhmäkotien eteisten ilmoitustauluilla, kotisivuilla ja henkilökunnan kanslioissa. Sähköinen versio on luettavissa O-asemalta (henkilökunta) ja parastapalvelua -sivustolla palvelun tilaajille.

5 ASIAKKAAN ASEMA JA OIKEUDET

Palvelutarpeen arviointi

Hoidon ja palvelun tarvetta arvioidaan yhdessä asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaisensa, läheisensä tai laillisen edustajansa kanssa. Arvioinnin lähtökohtana on henkilön oma näkemys voimavaroistaan ja niiden vahvistamisesta. Palvelutarpeen selvittämisessä huomion kohteena ovat toimintakyvyn palauttaminen, ylläpitäminen ja edistäminen sekä kuntoutumisen mahdollisuudet. Palvelutarpeen arviointi kattaa kaikki toimintakyvyn ulottuvuudet, joita ovat fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja kognitiivinen toimintakyky. Lisäksi arvioinnissa otetaan huomioon toimintakyvyn heikkenemistä ennakoivat eri ulottuvuuksiin liittyvät riskitekijät kuten terveydentilan epävakaus, heikko ravitsemustila, turvattomuus, sosiaalisten kontaktien vähyyys tai kipu.

Asiakkaan palvelutarpeen arvioi sijoittajakunnan sosiaali- ja terveystoimen edustaja ennen Ikkipihlaja Setälänpihaan muuttoa.

Hoito- ja palvelussuunnitelma

Hoidon ja palvelun tarve kirjataan asiakkaan henkilökohtaiseen, päivittäistä hoitoa, palvelua tai kuntoutusta koskevaan suunnitelmaan. Suunnitelman tavoitteena on auttaa asiakasta saavuttamaan elämänlaadulle ja kuntoutumiselle asetetut tavoitteet. Päivittäisen hoidon ja palvelun suunnitelma on asiakirja, joka täydentää asiakkaalle laadittua

asiakas/palvelusuunnitelmaa ja, jolla viestitään muun muassa palvelun järjestäjälle asiakkaan palvelutarpeessa tapahtuvista muutoksista. Hoito- palvelu- tai kuntoutussuunnitelman toteutuminen asiakkaan päivittäisessä hoidossa ja palvelussa riippuu ennen kaikkea työntekijöiden hyvästä perehdyttämisestä. Hoito- ja palvelusuunnitelmien päivittämisen ja suunnitelman toteutumatta jääminen on myös asiakasturvallisuuteen liittyvä riski.

Asiakkaan hoitosuunnitelma laaditaan yhdessä asiakkaan, läheisten, omahoitajan sekä asiakkaan kotikunnan edustajan kanssa. Hoitosuunnitelma päivitetään puolivuositain ja tarpeen mukaan kahden hoitajan yhteistyönä. Vanhuspalvelulain 16 §:n mukaan iäkkään henkilön näkemykset vaihtoehdoista on kirjattava suunnitelmaan.

Sairaanhoitaja ja satunnaisesti omahoitaja osallistuvat hoitopalaveriin ja henkilökunta käsittelee yhteisissä palaverissa sekä työvuorojen vaihdon yhteydessä olevilla raporteilla muuttuvia sekä uusia asiakasasioita. Näissä tiedotetaan myös uuden asiakkaan hoidon tarpeeseen liittyvät asiat siten, että hoitohenkilökunta on tietoinen hoitosuunnitelman sisällöstä. Vastaava sairaanhoitaja ja tiimivastaava tarkistavat hoitosuunnitelmia säännöllisesti ja palveluvastaava velvoittaa omahoitajat päivittämään suunnitelmaa vähintään 6kk välein.

Keskeinen omavalvonnan toimeenpanossa sovittava asia on, miten varmistetaan palvelusuunnitelman toteutuminen asiakkaan päivittäisessä hoidossa/palvelussa.

Asiakkaan kohtelu

Itsemääräämisoikeuden vahvistaminen

Itsemääräämisoikeus on jokaiselle kuuluva perusoikeus, joka muodostuu oikeudesta henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Siihen liittyvät läheisesti oikeudet yksityisyyteen ja yksityiselämän suojaan. Henkilökohtainen vapaus suojaa henkilön fyysisen vapauden ohella myös hänen tahdonvapauttaan ja itsemääräämisoikeuttaan. Sosiaalihuollon palveluissa henkilökunnan tehtävänä on kunnioittaa ja vahvistaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja tukea hänen osallistumistaan palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Yksikön arvoissa ja toimintaperiaatteissa huomioidaan asiakkaiden itsemääräämisoikeus. Arjessa huomioidaan asiakkaiden yksilölliset tarpeet sekä asiakaslähtöisyys. Asiakkaat osallistuvat omien asioidensa ja hoitonsa suunnitteluun. Asiakkaita kannustetaan omatoimisuuteen ja heidän annetaan tehdä päätöksiä omaan elämään liittyvissä asioissa. Asiakkailta on mahdollisuus tutustua heistä kirjattuihin tietoihin. Viralliset tietopyynnöt tehdään Varhan kautta.

Päivittäiset toiminnot suunnitellaan asiakkaan näköiseksi, hänen itsemääräämisoikeuttaan tukeviksi. Tämä näkyy esimerkiksi pukeutumisessa, leporytmissä, ruokailuissa jne. Pukeutumisessa otetaan huomioon asiakkaan tottumukset ja eletty elämä. Mikäli asiakkaan valinta on kravatti ja suorat housut, painaa tämä enemmän kuin hoitajan valinta. Toisaalta, asiakas voi nauttia aamupalaa yövaatteissa ja aamutakissa, mikäli hän näin haluaa. Yksilöllisyys määrittelee asiakkaiden itsemääräämisen toteutumisen. Asiakkailta on omat huoneet, jotka he voivat sisustaa haluamallaan tavalla. Oma huone saniteettitiloilla tukee asiakkaan yksityisyyttä ja itsemääräämisoikeutta. Oma huone antaa myös mahdollisuuden kunnioittaa asiakkaan omia toiveita leporytmin suhteen. Nukkua voi pitkään, tai nousta varhain, ilman huonetoverin häiriintymistä.

Henkilökunta arvostaa asiakkaita ja heidän yksilöllistä elämänsä historiaansa. Omahoitajuus ja asiakkaan elämänsä historian tuntemus mahdollistavat asiakkaiden omannäköisen elämän Ikipihlaja Setälänpihassa entistä paremmin. Asiakas itse, sekä hänen läheisensä, on oman elämänsä paras ja ainut asiantuntija. Siksi hänen äänensä näkyy läpi arjen. Tämä on paras keino tukea asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja yksilöllisyyttä.

Itsemääräämisoikeuden rajoittamisen periaatteet

Sosiaalihuollon asiakkaan palveluja toteutetaan lähtökohtaisesti rajoittamatta henkilön itsemääräämisoikeutta. Sosiaalihuollossa itsemääräämisoikeutta voidaan rajoittaa ainoastaan silloin, kun asiakkaan tai muiden henkilöiden terveys tai turvallisuus uhkaa vaarantua. Itsemääräämisoikeutta rajoittavista toimenpiteistä tehdään asianmukaiset kirjalliset päätökset. Rajoitustoimenpiteet on toteutettava lievimmän rajoittamisen periaatteen mukaisesti ja turvallisesti henkilön ihmisarvoa kunnioittaen. Asiakkaan hoito-, palvelu- tai kuntoutussuunnitelmaan kirjataan itsemääräämisoikeuden rajoittamisen käytännöistä ja välineistä.

Itsemääräämisoikeutta koskevista periaatteista ja käytännöistä keskustellaan sekä asiakasta hoitavan lääkärin että omaisten ja läheisten kanssa ja ne kirjataan asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Rajoittamistoimenpiteistä tehdään kirjaukset myös asiakasasiakirjoihin.

Rajoitustoimenpiteiden tarvetta ennaltaehkäistään ja pyritään välttämään. Asiakkaan mahdollisessa rajoittamisessa huomioidaan Lakiesitys itsemääräämisoikeudesta (HE108/2014). Rajoittamista voidaan käyttää vain painavasta ja perustellusta syystä annettaessa sosiaalihuollon palveluja henkilölle, joka kognitiivisen toimintakykynsä puolesta ei kykene ymmärtämään tekojensa seurauksia tai kun tavoitteena on asiakkaiden välttämättömien perustarpeiden tyydyttäminen. Ikipihlaja Setälänpihassa pyritään välttämään rajoittamistoimenpiteiden käyttöä ja ratkaisemaan ongelmatilanteet puuttumatta asiakkaiden itsemääräämisoikeuteen. Rajoittamistoimista keskustellaan aina asiakkaan ja läheisten kanssa. Kirjallisen päätöksen rajoittamistoimen käytöstä tekee hoitava lääkäri. Rajoittamistoimien toteuttamisen periaatteena on aina valita lievin mahdollinen keino. Toimien vaikutuksia, sekä myönteisiä että haitallisia, arvioidaan säännöllisesti ja arviot kirjataan asiakastietojärjestelmään. Rajoitustoimien käytöstä luovutaan välittömästi niiden tarpeen loputtua. Rajoitteita ovat ulko-ovien lukossa pitäminen asiakasturvallisuuden vuoksi (muistisairaat), sängyn laidan ylhäällä pitäminen yöllä/päivällä, jos se on asiakkaan turvallisuuden kannalta tarpeen. Pyörätuolissa haaravyön käyttö, jos se on turvallisuuden kannalta tarpeen esimerkiksi estämään lattialle valumista tai tuolista luisumista siirryttäessä taksin kyytiin. Geriatriassa tuolissa haaravyön käytön peruste on vain lattialle luisumisen ehkäisy. Hygieniahaalaria voidaan käyttää asiakkaan oman edun vuoksi lääkärin päätöksellä. Kaikkien rajoittamistoimenpiteiden tarpeellisuus arvioidaan vähintään kolmen kuukauden välein asiakkaan omalääkärin kanssa.

Asiakkaan asiallinen kohtelu

Usein sosiaalipalveluista tehdyissä kanteluissa tulee esille asiakkaan kokema epäasiallista kohtelua. Asiakkaalla on oikeus tehdä muistutus toimintayksikön vastuuhenkilölle tai sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle, mikäli hän on tyytymätön kohteluunsa.

Palvelun perustuessa ostosopimukseen muistutus tehdään järjestämisvastuussa olevalle viranomaiselle. Yksikössä tulisi kuitenkin ilman muistutustakin kiinnittää huomiota ja tarvittaessa reagoida epäasialliseen tai loukkaavaan käytökseen asiakasta kohtaan.

Asiakkaiden muistutuksiin tai epäasialliseen kohteluun puututaan välittömästi asiakaspalauteprosessin mukaisesti. Epäasiallisen kohtelun varalle on laadittu epäasiallisen kohtelun vastainen toimintaohjelma. Henkilökunnan kanssa käydään säännöllisesti keskustelua eettisistä arvoista. Henkilökunta on tietoinen sosiaalihuollon mukaisesta ilmoitusvelvollisuudestaan ja ohjeet ilmoituksen tekemiseen löytyvät perehdytyskansiosta, omavalvontasuunnitelmasta, eteisten ilmoitustauluilla ja O-verkkoasemalla. Jos epäasiallista kohtelua esiintyy, palveluvastaava kuulee asiakasta ja/tai läheistä tilanteesta, jonka jälkeen hän kuulee muita tilanteessa olleita henkilöitä. Tilanteesta riippuen suunnitellaan jatkotoimenpiteet asukkaan ja henkilökunnan kohdalla siten, että toimintaa muutetaan ja asiakkaan hyvä kohtelu toteutuu. Tilannetta koskevien henkilöiden kanssa sovitaan seurannasta, jonka jälkeen palataan asiaan ja varmistetaan muutetun toiminnan toteutuminen. Asiakasta ja läheistä ohjataan tarvittaessa olemaan yhteydessä sosiaaliasiamieheen, jonka yhteystiedot löytyvät yksiköiden eteisten ilmoitustauluilta. Tarvittaessa järjestetään yhteinen palaveri myös Varsinais-Suomen Ikipihlajien palvelupäällikön sekä kunnan vanhustyön palvelupäällikön kanssa.

Asiakkaan osallisuus

Asiakkaiden ja omaisten osallistuminen yksikön laadun ja omavalvonnan kehittämiseen

Eri-ikäisten asiakkaiden ja heidän perheidensä ja läheistensä huomioon ottaminen on olennainen osa palvelun sisällön, laadun, asiakasturvallisuuden ja omavalvonnan kehittämistä. Koska laatu ja hyvä hoito voivat tarkoittaa eri asioita henkilöstölle ja asiakkaalle, on systemaattisesti eritavoin kerätty palaute tärkeää saada käyttöön yksikön kehittämisessä. Asiakkaan ja omaisten osallisuus tarkoittaa heidän näkemyksensä ja toiveidensa huomioon ottamista kaikissa palveluun ja toiminnan kehittämiseen liittyvissä tilanteissa.

Palautteen kerääminen, käsittely ja hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä

Säännöllisesti kerättävä palaute on tärkeää Ikipihlaja Setälänpihan toiminnan laadun kehittämiseksi. Yksikössä kerätään säännöllisesti palautetta asiakkailta (päivittäinen palaute päivän kulun yhteydessä) ja läheisiltä. Kerran kuukaudessa järjestetään asiakasraati, johon myös läheisillä on mahdollisuus osallistua. Asiakasraadissa asiakkaat ja läheiset voivat myös antaa palautetta. Pihlajalinnalla on laadittu asiakaspalauteprosessi, jonka pohjalta käsitellään asiakastyytyväisyyspalautteet.

Palautekanavia ovat asiakasraadit, paperiset palautelomakkeet yksikössä, sähköinen palautelinkki ja QR-koodi läheistyytyväisyyskyselyyn kotisivuilla sekä puhelimitse ja sähköpostitse saadut palautteet kirjataan lomakepohjaan. Läheisellä on myös mahdollisuus vastata yksikössä läheisten tyytyväisyyskyselyyn tablettitietokoneella. Yksikkö on palautemyönteinen. Asiakkaita ja läheisiä kannustetaan sekä suullisen että kirjallisen palautteen antamiseen. Palautetta voi antaa palveluvastaavalle marjukka.heino@pihlajalinna.fi tai toimitusjohtajalle paivi.jarvensivu@pihlajalinna.fi. Vuosittain on myös laajemmat asiakastyytyväisyyskyselyt ja tilaajatytyväisyyskyselyt käytössä.

Palautteen käsittely ja käyttö toiminnan kehittämisessä

Palautteiden käsittelijänä toimii palveluvastaava, tarvittaessa käsittelyyn osallistuu myös ylempi johto. Palautteet kirjataan, analysoidaan ja raportoidaan. Lisäksi jatkotoimet ja niistä vastaavat henkilöt sovitaan tarvittaessa. Esiin nouseviin kehittämissideoihin tartutaan mahdollisuuksien mukaan välittömästi. Asiakaspalaute välitetään henkilöstölle syyllistämättä talokokouksissa, jolloin henkilökunta osallistuu korjaavien toimenpiteiden määrittelyyn tavoitteena, että toiminnan laatua edistetään ja palveluntarpeeseen vastataan paremmin. Nousevat kehittämissuositukset viedään johdon harkittaviksi. Palautteiden pohjalta kehitetään toimintaa ja tehdään tarvittavia muutoksia. Palautteet ovat kaikkien henkilökunnan jäsenten luettavissa talokokouksen pöytäkirjoissa. Yksikköön tulleet palautteet tilastoidaan kuukausittain ja niistä tehdään yhteenveto neljännesvuosittain toimitusjohtaja Päivi Järvensivulle.

Asiakkaan oikeusturva

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus laadultaan hyvään sosiaalihuoltoon ja hyvään kohteluun ilman syrjintää. Asiakasta on kohdeltava hänen ihmisarvoaan, vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioittaen. Tosiasialliseen hoitoon ja palveluun liittyvät päätökset tehdään ja toteutetaan asiakkaan ollessa palvelujen piirissä. Palvelun laatuun tai saamaansa kohteluun tyytymättömällä asiakkaalla on oikeus tehdä muistutus toimintayksikön vastuuhenkilölle tai johtavalle viranhaltijalle. Muistutuksen voi tehdä tarvittaessa myös hänen laillinen edustajansa, omainen tai läheinen. Muistutuksen vastaanottajan on käsiteltävä asia ja annettava siihen kirjallinen, perusteltu vastaus kohtuullisessa ajassa.

Muistutuksen vastaanottaja: Palveluvastaava Marjukka Heino, marjukka.heino@pihlajalinna.fi, puh: 050 351 4845, Toimitusjohtaja Päivi Järvensivu, paivi.jarvensivu@pihlajalinna.fi puh: 050 451 5210

Sosiaaliasiamiehen yhteystiedot sekä tiedot hänen tarjoamistaan palveluista

Turkulaiset asiakkaat: Sosiaaliasiamies Sari Huusko, puh 02-2626171 (soittoaika 10-12), sosiaaliasiamies@varha.fi

Lietolaiset, kaarinalaiset ja raisiolaiset asiakkaat: Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy Vasso Ab, Sosiaaliasiamies Kati Lammi, OTM. Verkatehtaankatu 4 a 20100 Turku, puh: 050 559 0765

Paimiolaiset ja paraislaiset asiakkaat: Merikratos sosiaalipalvelut Oy, Sosiaaliasiamies Maija-Kaisa Sointula. Ruissalontie 11 B 20200 Turku, puh: 010 8305104 (ti-to klo 10-13).

Sosiaaliasiamiehen palvelut liittyvät asiakkaan asemaan ja oikeuksiin. Yhteystiedot ovat nähtävissä molemmissa eteisissä.

Kuluttajaneuvonnan yhteystiedot sekä tiedot sitä kautta saatavista palveluista:

Kilpailu- ja kuluttajavirasto, puh: 029 505 3000, [Kuluttajaneuvonta - Kilpailu- ja kuluttajavirasto \(kkv.fi\)](#). Kuluttajaneuvonnasta saa tietoa ja ohjeita kuluttajaoikeudellisissa kysymyksissä ja riitatilanteissa. Asiantuntija antaa asiastasi juridisen arvion sekä toimintaohjeita.

Ikipihlaja Setälänpihan toimintaa koskevat muistutukset käsitellään välittömästi. Muistutuksen aiheesta keskustellaan asianosaisten kanssa, ryhdytään tilanteen vaatimiin toimenpiteisiin ja laaditaan vastine. Yksikön toimintaa koskevat viralliset kantelut ohjautuvat sijaintikunnan vanhustyön johtajalle. Hän pyytää yksikön vastinetta valitukseen liittyen. Yksikön toimintaa kehitetään tarpeen mukaan myös reklamoitujen asioiden pohjalta. Muistutukseen pyritään vastaamaan viikon kuluessa.

6 PALVELUN SISÄLLÖN OMAVALVONTA

Hyvinvointia, kuntoutumista ja kasvua tukeva toiminta

Ikipihlaja Setälänpihassa työskennellään yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaisesti asiakkaan omat voimavarat huomioiden sekä toimintakykyä ylläpitävää työtettä käyttäen. Asiakkaan psyykkistä, kognitiivista ja sosiaalista toimintakykyä sekä hyvinvointia edistetään yksikön yhteisöllisillä toimintahetkillä, harrastuksilla, hartaushetkillä, ulkoiluilla sekä ulkopuolisilla vierailijoilla ja esityksillä. Ikipihlaja Setälänpihassa virikkeellistä arkea tarjoamalla pyritään edistämään asiakkaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia hyödyntäen asiakkaiden omaa elämänhistoriaa, vaikkapa jos asiakas on pitänyt ulkoilusta, mahdollistetaan se myös Ikipihlaja Setälänpihassa.

Ikipihlaja Setälänpihassa työskentelevä fysioterapeutti on avainhenkilö asiakkaan liikunta- ja harrastustoiminnan toteutumisen mahdollistamisessa. Fysioterapeutti arvioi asiakkaan kanssa asiakkaan voimavarat ja osallistuu hoitosuunnitelman tekoon omalta osaltaan. Fysioterapeutti yhteistyössä hoitohenkilökunnan kanssa toteuttaa kuntouttavalla työotteella, voimavaroja ylläpitävää toimintaa kuten esimerkiksi tuolijumppaa.

Ikipihlaja Setälänpihassa kirjataan asiakkaiden päivittäistä toimintakykyä ylläpitävä toiminta Hilikka - asiakastietojärjestelmään ja toimintakykyä seurataan myös kirjausten kautta.

Asiakkaiden hoito- ja palvelusuunnitelmiin kirjataan tavoitteita, jotka liittyvät päivittäiseen liikkumiseen, ulkoiluun, kuntoutukseen ja kuntouttavaan toimintaan. Omahoitaja arvioi yhdessä asiakkaan, läheisten ja muun hoitohenkilökunnan kanssa asiakkaiden hoitosuunnitelmaan liittyvien tavoitteiden toteutumista. Tarvittaessa hoitosuunnitelmaa päivitetään sopimalla hoitopalaveri yhdessä asiakkaan ja läheisten kanssa. Hoitosuunnitelmien päivityksien yhteydessä tehdään asiakkaasta rai-arviointi moniammatillisessa työryhmässä. Rai-arvioinnit tarjoavat hyvää dataa asiakkaan toimintaan koskevien tavoitteiden toteutumisesta.

Ikipihlaja Setälänpihassa vastaava sairaanhoitaja ja palveluvastaava ohjaavat tarvittaessa edunvalvontaprosessin käynnistämässä ja Kela -tukihakemuksien täytössä. Edunvalvontaprosessi käynnistetään, kun asiakas ei pysty hoitamaan asioitaan itse esimerkiksi sairauden tai vammautumisen vuoksi. Edunvalvoja voi olla lähiomainen tai muu luotettava henkilö, joka tukee asiakkaan taloudellisten asioiden hoitamisessa. Vaihtoehtona on myös yleinen edunvalvoja. Jos asiakas on tehnyt edunvalvontavaltuutuksen, valtuutettu hakee valtuutuksen vahvistamista digi- ja väestösuojavirastolta, kun asiakas ei enää pysty itse hoitamaan asioitaan. Vastaava sairaanhoitaja huolehtii, että lääkäri välittää digi- ja väestösuojavirastoon tarvittavan lääkärinlausunnon siitä, ettei asiakas ole enää kykenevä hoitamaan asioita. Edunvalvontaprosessin käsittelyajat ovat kuukausia.

Ravitsemus

Ravinto ja ruokailu sekä niihin liittyvä tapakulttuuri ovat keskeinen asiakkaille tärkeä osa monia sosiaalihuollon palveluja. Ravitsemuksessa huomioidaan ruokaviraston voimassa olevat väestötason ja eri ikäryhmien [ravintoaineiden saanti- ja ruokasuositukset](#). Ruokailun järjestämisessä huomioidaan asiakkaiden toiveiden lisäksi erityisruokavaliot (diabetes, autoimmunisairaudet, ruoka-aineyleherkkyydet, -allergiat ja -intoleranssit) niin, että kaikki osapuolet voivat tuntea olonsa turvalliseksi.

Ikipihlaja Setälänpihalla on oma valmistuskeittiö yhdessä Ikipihlaja Matinkartanon kanssa. Kaikki ateriat valmistetaan paikan päällä, Pihlajalinnan kiertävän ruokalistan mukaan. Asiakkaiden ravitsemusta voi muuttaa yksilöllisten tarpeiden ja tottumusten mukaan ja välipalaa on aina tarjolla. Asiakkaiden riittävää ravinnonsaantia seurataan muun muassa ikäihmisille tarkoitettulla ravitsemustilan arvioinnilla (MNA -testillä), painon seurannalla sekä tarvittaessa nestelistalla tai myös laboratoriokokeiden tuloksia seuraamalla. Ravitsemuksen tasoa seurataan myös asiakaspalautteen avulla.

Keittiössä on omavalvontasuunnitelma erikseen.

Hygieniakäytännöt

Yksikön hygieniatasolle asetetut laadulliset tavoitteet ja sen toteutumiseksi laaditut toimintaohjeet sekä asiakkaiden yksilölliset hoito- ja palvelusuunnitelmat asettavat omavalvonnan tavoitteet, joihin kuuluvat asiakkaiden henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtimisen lisäksi infektioiden ja muiden tarttuvien sairauksien leviämisen estäminen.

Yksikön henkilökunta on perehdytetty hygieniasuunnitelmaan. Asiakkaiden henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtii henkilökunta yhdessä asiakkaan kanssa. Suihkussa tai saunassa asukas käy haluamanaan viikonpäivänä tai aina tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran viikossa.

Hygieniahoidokäytäntöjen toteutumista seurataan yksikössä esiintyvien infektioiden määrällä, asiakkaiden ihon hyvinvoinnilla, käsihuuhteiden, pesunesteiden ja suojatarvikkeiden kulutuksella sekä oikeanlaisilla työskentelytavoilla.

Infektioiden leviäminen pyritään välttämään hyvällä käsihygienialla, käsihuuhteiden käytöllä ja tarvittaessa suojavälineillä, sekä noudattamalla kaikessa toiminnassa VSSHP:n hygieniahoitajan neuvontakäynnin yhteydessä laatimia ohjeistuksia.

Ikipihlaja Setälänpihan henkilöstöltä edellytetään influenssarokotteen ottamista. Henkilöstön rokottaminen järjestetään oman työterveyshuollon kautta hyvissä ajoin ennen influenssakauden alkua.

Ikipihlaja Setälänpihassa on 2 siivoojaa, jotka huolehtivat siivouksen toteutumisesta. Yksittäisten eritetahrojen puhdistaminen ja yleisen siisteyden ylläpito kuuluvat kaikille. Yksikön siivous ja pyykkihuolto ovat tärkeä osa-alue yleisen hygieniatason ja infektioiden leviämisen torjumisessa. THL on julkaissut [ohjeen infektioiden torjunnasta pitkäaikais-hoidossa ja -hoivassa \(Ohje 2/2020\)](#). Pyykkihuollon osalta liinavaatteet pestään Vistan Pesulassa ja asiakkaiden omat vaatteet sekä henkilökunnan työvaatteet pestään yksikössä. Pyykkihuolto kuuluu siistijöiden työtehtäviin.

Ikipihlaja Setälänpihassa päivitetään vuosittain hygieniasuunnitelma, joka on omavalvontasuunnitelman liitteenä.

Terveyden- ja sairaanhoito

Ikipihlaja Setälänpihan asiakkaiden hammashuollosta vastaa heidän tilaajakuntansa. Muutoin asukkaiden hampaiden kunnosta huolehtiminen ja muutoksiin puuttuminen kuuluu hoitohenkilökunnan työnkuvaan. Kunnallisen hammashuollon lisäksi yksikön asiakkailla on oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin. Laitosasiakkaiden terveydenhuollosta vastaa Pihlajalinna Oy.

Asiakkaiden suun terveydenhoito huomioidaan osana asiakkaan terveydenhoitoa ohjeistuksen mukaisesti. Asiakkaan muuttaessa Ikipihlaja Setälänpihaan, selvitetään terveydentilan lisäksi suunterveydentila, jonka pohjalta tehdään hoitosuunnitelma päivittäisestä hoidosta ja suunhoidon ammattilaisten apua vaativasta hoidosta. Päivittäinen suuhygieniasta huolehtiminen kuuluu jokapäiväisiin hoitotoimiin. Asiakkaan suu ja proteesit puhdistetaan päivittäin, joko asiakas itse tai autettuna. Tarvittaessa asiakkaalle tilataan vastaanottoaika hammaslääkäriin tai suuhygienistille. Sairaanhoidaja ohjaa suun puhdistusvälineiden hankinnassa ja varaa säännölliset suun tutkimukset hammaslääkärille tai suuhygienistille vuosikellon mukaisesti. Myös hammasproteesien hammaslääkärien tarkastuskäyntien varaamisesta huolehtii sairaanhoidaja.

Setälänpihan asiakkaiden terveyden- ja sairaanhoidosta vastaa Varsinais-Suomen hyvinvointialue, Liedon terveystieteiden lääkäri. Laitosasiakkaiden asiakkaista vastaa Riikka Kettunen. Lääkäriin on ensisijaisesti yhteydessä sairaanhoidaja. Halutessaan asiakkaat voivat käyttää yksityisiä terveyspalveluita.

Jokaiselle Ikipihlaja Setälänpihan asukkaalle on tehtynä hoitokokouksessa omaisten kanssa yhteisymmärryksessä ennakoiva hoitosuunnitelma. Ennakoiva hoitosuunnitelma käsittää kiireettömän sairaanhoidon järjestämisen ja täten asukkaan hoitamisen Setälänpihassa. Ennakoivassa hoitosuunnitelmassa on myös määriteltynä tilanteet, jolloin asukas lähetetään päivystykseen arvioitavaksi. Lähes kaikkien asukkaiden kohdalla pyritään elämänlaadun toteuttamiseen, ei niinkään elämän pitkittämiseen, nämä asiat ovat myös huomioituna ennakoivassa hoitosuunnitelmassa.

Hoitohenkilökunta seuraa asiakkaiden terveydentilaa jatkuvasti ja suunnitelmallisesti. Henkilökunta pystyy konsultoimaan sairaanhoidajaa työaikojen puitteissa. Jos sairaanhoidajaa ei ole työvuorossa, konsultointi kohdistetaan TYKS:n konsultoivalle lääkärille puhelinnumeroon 02-3138804. Kiireellisissä sairaanhoidoissa vaativissa asioissa ollaan virka-aikana yhteydessä nimettyyn lääkäriin. Virka-ajan ulkopuolella ollaan yhteydessä TYKS:n yhteispäivystykseen ja siellä konsultaatiolääkäriin. Asukkaiden voinnin muutoksista ja edellä mainituista kontakteista annetaan tiedoksi vastaavalle sairaanhoidajalle. Vastaava sairaanhoidaja välittää viestin myös palveluvastaavalle tiedoksi. Tilanteen luonne huomioiden, henkilökunnalla on aina mahdollisuus tavoittaa palveluvastaava (SH).

Asiakkaan terveydentilan äkillisesti muuttuessa ollaan aina yhteydessä myös läheisiin heidän toivomallaan tavalla. Asiakkaan läheisiin tehtävä yhteydenotto/heidän toiveensa yhteydenoton suhteen on kirjattuna Hilikka -potilastietojärjestelmässä.

Äkillisten kuolemantapausten kohdalla toimitaan tilanteen mukaisesti riippuen siitä, onko asiakkaan kuolema ollut odotettavissa vai odottamaton. Asiakkaan kuoleman läheisyydessä hoitotahdon mukaan ja hoitohenkilökunta on tarvittaessa yhteydessä yksikön omaan lääkäriin, asiakkaan oman terveysaseman tai yhteispäivystyksen lääkäriin. Kuoleman kohdatessa toimitaan yksikön laatiman ohjeistuksen mukaisesti, joka on saattohoitosuunnitelmassa.

Virka-aikana todettu kuolema

- kuoleman havainnut hoitaja tekee merkinnät potilaskertomukseen (pvm, klo, kuolemaa edeltänyt vointi ja oirekuva ja onko omaiset tiedotettu) ja ottaa yhteyden kyseistä yksikköä hoitavaan lääkäriin tai hänen sijaiseensa.
- hoitava lääkäri tutkii vainajan, toteaa kuoleman ja tekee potilaskertomusmerkinnät kuoleman toteamisesta, sen ajankohdasta ja mahdollisesta vainajan ulkotutkimuksen havainnoista.
- vainajaa säilytetään hoitoyksikössä kuoleman jälkeen vähintään 2 tuntia, tarvittaessa voidaan aika pidentää n.4 tuntiin esim. omaisten hyvästijättöä varten.
- jos lääkäri ei ehdi paikalle säilytysajan aikana, ei kylmäsäilytystiloihin siirtoa viivytetä, vaan tarkastus/toteaminen tapahtuu siellä.
- vainaja Härkätien terveyskeskuksen kylmäsäilytystiloihin.

Virka-ajan ulkopuolella todettu kuolema

- mikäli mahdollista, kaksi hoitajaa tekee havainnot ja kirjaukset kuolemasta potilaskertomukseen (pvm, klo, kuolemaa edeltänyt vointi ja oirekuva ja onko omaiset tiedotettu)
- vainajaa säilytetään hoitoyksikössä kuoleman jälkeen vähintään 2 tuntia, tarvittaessa voidaan aika pidentää n.4 tuntiin esim. omaisten hyvästijättöä varten.
- vainaja siirretään kylmäsäilytystiloihin, joka määräytyy kuten virka-aikana; mikäli kuolema on tapahtunut iltayöstä, siirtoa ei ole yleensä tarpeellista tehdä yöaikaan vaan siirto aamulla riittää
- seuraavana arkipäivänä otetaan yhteys hoitavaan lääkäriin, kuten yllä ohjeistettu virka-aikana todetun kuoleman kohdalla
- hoitava lääkäri tutkii vainajan, toteaa kuoleman ja tekee potilaskertomusmerkinnät kuoleman toteamisesta, sen ajankohdasta ja mahdollisista vainajan ulkotutkimuksen havainnoista
- yhteispäivystyksen lääkärille ei ilmoiteta päivystysaikana havaituista kuolemista

Asiakkaiden terveyttä seurataan asianmukaisilla mittauksilla ja seurannalla. Päivittäin laaditaan riittävät kirjaukset asukastietojärjestelmään. Lääkäri arvioi käynneillään asiakkaan terveydentilaa ja käytössä olevan lääkityksen.

Asiakkaiden terveyden- ja sairaanhoidosta vastaavat yksikköön nimetyn lääkärin lisäksi hoitohenkilökuntaan kuuluvat sairaanhoitajat ja lähihoitajat. Laitosasiakkaiden hoidosta vastaa Varsinais-Suomen alueen tehostetun paleluasumisen vastuulääkäri Sanna Maula.

Ikipihlaja Setälänpihan terveydenhoitoon liittyvissä asioissa potilasasiamiehenä toimii Heino Jarno ja Sointula Maija-Kaisa.

Neuvonta ti klo 12-15 ja ke-to klo 10-13 puh: 050 341 5244. Henkilökohtaisesta tapaamisesta tulee aina sopia etukäteen.

Sähköposti (ei suojattu, joten ethän lähetä salassa pidettäviä tietoja), potilas-asiamies@merikratos.fi.

Postiosoite: Merikratos Oy / potilasasiamies, Pohjoisrinteentie 4, 21410 Lieto.

Lääkehoito

Yksikön lääkehoito perustuu yksikkökohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan, jota päivitetään säännöllisesti vähintään vuosittain. Lääkehoitosuunnitelma on osa henkilöstön perehdyttämistä. [Turvallinen lääkehoito - oppaassa](#) linjataan muun muassa lääkehoidon toteuttamiseen periaatteet ja siihen liittyvä vastuunjako sekä vähimmäisvaatimukset, jotka yksikön ja lääkehoidon toteuttamiseen osallistuvan työntekijän on täytettävä.

Omavalvonnassa tulee tunnistaa ja korjata riskit, jotka johtuvat osaamiseen liittyvistä puutteista tai epäselvistä menettelytavoista lääkehoidon ja lääkehuoltoon toteuttamisessa.

Ikipihlaja Setälänpihan vastaava sairaanhoitaja laatii ja päivittää yksikkökohtaisen lääkehoitosuunnitelman vähintään vuosittain, jonka palveluvastaava, toimitusjohtaja ja lääketieteellisestä toiminnasta vastaava lääkäri hyväksyy. Henkilökunta tutustuu lääkehoitosuunnitelmaan vuosittain aina päivityksen yhteydessä ja vahvistaa sen allekirjoituksellaan. Lääkehoidon kokonaisuudesta ja osaamisesta vastaa viime kädessä yksikön vastuulääkäri Sanna Maula. Lääkehoidon toteutuksesta, kuten lääkkeiden tilaamisesta, jakamisesta ja antamisesta vastaavat yksikössä terveydenhuollon laillistetut ammattihenkilöt. Yksikön turvalliseen lääkehoitoon liittyy myös huumausaineeksi luokiteltavien lääkkeiden kulutuksen seuranta. Koko lääkehoitoon osallistuva henkilöstö on käynyt lääkehoitosuunnitelmassa määritellyt LOVE-koulutukset ja antanut tarvittavat osaamisen näytöt.

Yksikössä lääkehoidosta vastaa vastuulääkäri Sanna Maula sekä palveluvastaava Marjukka Heino.

Monialainen yhteistyö

Sosiaalihuollon asiakas saattaa tarvita useita palveluja yhtäaikaaisesti ja iäkkäiden asiakkaiden siirtymät palvelusta toiseen ovat osoittautuneet erityisen riskialttiiksi. Jotta palvelukokonaisuudesta muodostuisi asiakkaan kannalta toimiva ja hänen tarpeitaan vastaava, vaaditaan palvelunantajien välistä yhteistyötä, jossa erityisen tärkeää on tiedonkulku eri toimijoiden välillä.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 41 §:ssä säädetään monialaisesta yhteistyöstä asiakkaan tarpeenmukaisen palvelukokonaisuuden järjestämiseksi. Asiakkaan hoitosuunnitelmaan kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntarjoajien kanssa tehtävä yhteistyö ja tiedonkulku toteutetaan tilanteen mukaan joko puhelimitse, kirjeitse tai yhteistyöpöytäverina. Teams -kokous on tällä hetkellä suosittu kokoontumistapa.

7 ASIAKASTURVALLISUUS

Yhteistyö turvallisuudesta vastaavien viranomaisten ja toimijoiden kanssa

Sosiaalihuollon omavalvonta koskee asiakasturvallisuuden osalta sosiaalihuollon lainsäädännöstä tulevia velvoitteita. Palo- ja pelastusturvallisuudesta sekä asumisterveyden turvallisuudesta vastaavat eri viranomaiset kunkin alan oman lainsäädännön perusteella. Asiakasturvallisuuden edistäminen edellyttää kuitenkin yhteistyötä muiden turvallisuudesta vastaavien viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Palo- ja pelastusviranomaiset asettavat omat velvoitteensa edellyttämällä mm. poistumisturvallisuussuunnitelman ja ilmoitusvelvollisuus palo- ja muista onnettomuusriskeistä pelastusviranomaisille. Asiakasturvallisuutta varmistaa omalta osaltaan myös holhoustoimilain mukainen ilmoitusvelvollisuus maistraatille edunvalvonnan tarpeessa olevasta henkilöstä sekä vanhuspalvelulain mukainen velvollisuus ilmoittaa iäkkäistä henkilöstä, joka on ilmeisen kykenemätön huolehtimaan itsestään. Järjestöissä kehitetään valmiuksia myös iäkkäiden henkilöiden kaltoinkohtelun kohtaamiseen ja ehkäisemiseen.

Yksikössä asiakasturvallisuutta ylläpidetään säännöllisillä henkilökunnan koulutuksilla, kuten vuosittaisilla alkusammutusharjoituksilla ja turvallisuuskävelyillä (6kk välein). Yksikköön tehdään lakisäätöiset palo- ja pelastusviranomaisten tarkastuskäynnit. Paloilmoitin- ja sprinklerijärjestelmät huolletaan säännöllisesti. Yksikköön tehdään lakisäätöiset palo- ja pelastusviranomaisten tarkastuskäynnit. Näiden järjestämisestä vastaa Toni Laituri / Turun KK-huolto Oy.

Henkilöstö

Hoito- ja hoivahenkilöstön määrä, rakenne ja riittävyys sekä sijaisten käytön periaatteet

Henkilöstösuunnittelussa otetaan huomioon toimintaan sovellettava lainsäädäntö, kuten esimerkiksi sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annettu laki, joka tuli voimaan 1.3.2016. Jos toiminta on luvanvaraista, otetaan huomioon myös luvassa määritelty henkilöstömitoitus ja rakenne. Tarvittava henkilöstömäärä riippuu asiakkaiden avun tarpeesta, määrästä ja toimintaympäristöstä. Sosiaalipalveluja tuottavissa yksiköissä huomioidaan erityisesti henkilöstön riittävä sosiaalihuollon ammatillinen osaaminen.

Omavalvontasuunnitelmasta pitää käydä ilmi, paljonko yksikössä toimii hoito- ja hoivahenkilöstöä, henkilöstön rakenne (eli koulutus ja työtehtävät) sekä minkälaisia periaatteista on sovittu liittyen sijaisten/varahenkilöstön käyttöön. Julkisesti esillä pidettävään suunnitelmaan ei kirjata työntekijöiden nimiä vaan henkilöstön ammattinimike, työtehtävät, henkilöstömitoitus ja henkilöstön sijoittuminen eri työvuoroihin. Suunnitelmaan kuuluu kirjata myös tieto siitä, miten henkilöstövoimavarojen riittävyys varmistetaan myös poikkeustilanteissa.

Ikipihlaja Setälänpiha on ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikkö, jonka hoitajamitoitus on aluehallintoviraston myöntävän luvan mukainen, vähintään 0,65 per asukas 1.4.2023 alkaen. Yksikön hoitohenkilöstö koostuu palveluvastaavasta (SH AMK), vastaavasta sairaanhoitajasta, lähihoitajista, fysioterapeutista ja hoiva-avustajista. Mitoitukseen ei lasketa hallintoon kohdistuvaa työtä, siivoojia ja keittäjiä. Mitoitukseen ei lasketa kiinteistöhuoltoon osallistuvia henkilöitä. Setälänpiha vastaanottaa mielellään hoitoalan opiskelijoita työssäoppimisjaksoille.

Sijaisuuksissa pyritään käyttämään tuttuja sijaisia, jotka on perehdytetty perehdytysohjelman mukaisesti. He tuntevat yksikön asiakkaat ja toimintamallit. Sijaisten toimivat aina vakinaisen henkilöstön valvonnan alla eikä työskentele yksin. Sijaisten tulee olla laillistettuja tai nimikesuojattuja ammattihenkilöitä, kuten sairaanhoitajia tai lähihoitajia. Lähihoitaja- ja sairaanhoitajaopiskelijoita käytetään sijaisuuksissa, kun Valviran määrittelemät vähimmäisopintopisteet on suoritettu ja opiskelija on kirjoilla oppilaitoksessa. Opiskelijan toimiessa sijaisena, on hänelle nimetty ohjaaja, vastuuvuorossa oleva hoitaja.

Henkilöstövoimavarojen riittävyys varmistetaan työhyvinvoinnin tukemisella. Työvuoroihin suunnitellaan henkilökunta tarkoituksenmukaisesti siten, että hoitohenkilökunnan koulutus vastaa asiakkaiden tarpeita. Hoitajien määrä on mitoitettu vastaamaan asiakkaiden toimintakykyä ja tarpeita. Siivous - ja avustavaan työhön on mitoitettu riittävä määrä henkilökuntaa. Henkilöstön työhyvinvoinnin tukemiseen työnantaja kustantaa vuosittain ePassin liikunta- ja kulttuuriedun työntekijöille. Työterveyshuolto on vahvana tukena henkilöstön jaksamisen varmistamisessa. Työnohjaus on saatavilla tarpeen vaatiessa säännöllisesti yksikön tiloissa, ryhmätyönohjauksena Pihlajalinna Oy:n toimesta.

Ikipihlaja Setälänpihassa yksikön vastuuhenkilönä ja henkilöstön lähiesimiehenä toimii palveluvastaava. Palveluvastaava tekee pääosin hallinnollista työtä vuosikellon mukaisesti. Vastaavalla sairaanhoitajalla on lääkehoidollinen vastuu ja lääkäri -yhteistyö. Joka tiistai hän saa keskittyä lääkärin kierron asioihin, lääkemääräyksien ja muutoksien toteuttamiseen ja hoitoneuvotteluihin. Tiimivastaavilla on hoitotyön kehittämisen vastuu yhdessä vastaavan sairaanhoitajan ja palveluvastaavan kanssa. Tiimivastaava vetää tiimipalaverreja kuukausittain henkilökunnalle toiminnan kehittämiseksi.

Tuki- ja avustavissa työtehtävissä työskentelevien henkilöstön määrä on laskettu tarpeen mukaisesti. Ikipihlaja Setälänpihassa työskentelee kaksi siistijää ja kaksi keittäjää, joista toinen on osa-aikainen (50%). Myös mitoituksen laskussa huomioidaan tuki- ja avustavien työtehtävien määrä.

Henkilöstön rekrytoinnin periaatteet

Ikipihlajan toimitusjohtaja, resurssisuunnittelija ja yksikön palveluvastaava rekrytoivat lähi- ja sairaanhoitajat sekä yksikön muun henkilökunnan. Henkilöstön rekrytointia ohjaavat työolainsäädäntö ja työehtosopimukset, joissa määritellään sekä työntekijöiden

että työnantajien oikeudet ja velvollisuudet. Rekrytointitilanteessa tulee tarkistaa hakijaa koskevat rekisteritiedot sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä (JulkiTerhikki), henkilöllisyys sekä rikosrekisteriote ikääntyvien kanssa työskenteleville. Ikipihlaja Setälänpihan rekrytoinnin tavoitteena on saada korkean, laaja-alaisen ammattitaidon omaavia työntekijöitä, jotka ovat halukkaita sitoutumaan yksikön arvomaailmaan ja strategiaan. Työntekijällä tulee olla laissa tarkoitettu ammattitoiminnan edellyttämä koulutus, muu riittävä ammatillinen pätevyys ja ammattitoiminnan edellyttämät muut valmiudet.

Kuvaus henkilöstön perehdyttämisestä ja täydennyskoulutuksesta

Toimintayksikön hoito- ja hoivahenkilöstö perehdytetään asiakastyöhön, asiakastietojen käsittelyyn ja tietosuojaan sekä omavalvonnan toteuttamiseen. Sama koskee myös yksikössä työskenteleviä opiskelijoita ja pitkään töistä poissaolleita. Johtamisen ja koulutuksen merkitys korostuu, kun työyhteisö omaksuu uudenlaista toimintakulttuuria ja suhtautumista asiakkaisiin ja työhön mm. itsemääräämisoikeuden tukemisessa tai omavalvonnassa. Sosiaalihuollon ammattihenkilölaissa säädetään työntekijöiden velvollisuudesta ylläpitää ammatillista osaamistaan ja työnantajien velvollisuudesta mahdollistaa työntekijöiden täydennyskouluttautuminen. Erittäin tärkeä täydennyskoulutuksen osa-alue on henkilökunnan lääkehoito-osaamisen varmistaminen.

Ikipihlaja Setälänpihassa on käytössä Pihlajalinna perehdytysohjelma, joka sisältää perehdyttämisen asiakastyöhön, asiakastietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät asiat. Perehdytyksestä vastaa palveluvastaava Marjukka Heino yhteistyössä tiimivastaava Sari Remsun, Vilma Mellasen ja vastaavan sairaanhoitajan Tuula Harisen kanssa.

Henkilökunnalle tarjotaan täydennyskoulutusta ammattikunnan mukaan tietty määrä vuodessa. Ikipihlaja Setälänpiha on koulutusmyönteinen työnantaja ja mahdollistaa työntekijöilleen 5 koulutusta vuodessa. Vuosittain laaditaan koulutussuunnitelma ja sen täytäntöönpanoa seurataan. Suunnitelma laaditaan kehityskeskustelujen pohjalta. Kukin työntekijä täyttää itse hakemuksen koulutukseen. Ikipihlaja Setälänpiha tekee myös yhteistyötä koulutuksia varten mm. Turun AKK:n, Liedon Novidan ja Varsinais-suomen muistiyhdistyksen kanssa.

Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus

Sosiaalihuoltolaissa säädetään työntekijän velvollisuudesta (48 §) tehdä ilmoitus havaitsemastaan epäkohdasta tai epäkohdan uhasta, joka liittyy asiakkaan sosiaalihuollon toteuttamiseen. Ilmoitusvelvollisuuden toteuttamisesta on laadittava toimintayksikölle ohjeet, jotka ovat osa omavalvontasuunnitelmaa. Laissa korostetaan, ettei ilmoituksen tehneeseen henkilöön saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena.

Ilmoituksen vastaanottaneen tulee käynnistää toimet epäkohdan tai sen uhan poistamiseksi ja ellei niin tehdä, ilmoituksen tekijän on ilmoitettava asiasta aluehallintovirastolle. Yksikön omavalvonnassa on määritelty, miten riskienhallinnan prosessissa

epäkohtiin liittyvät korjaavat toimenpiteet toteutetaan. Jos epäkohta on sellainen, että se on korjattavissa yksikön omavalvonnan menettelyssä, se otetaan välittömästi siellä työn alle. Jos epäkohta on sellainen, että se vaatii järjestämisvastuussa olevan tahon toimenpiteitä, siirretään vastuu korjaavista toimenpiteistä toimivaltaiselle taholle. (katso luku 3 Riskienhallinta).

Toimintaohje:

4. Tee viivytyksettä suullinen ilmoitus palveluvastaavalle ja omavalvonta -ilmoitus tai täytä kaavake ILMOITUS EPÄASIAALLISESTA KOHTELUSTA, kun havaitset asiakkaaseen kohdistuvan epäkohdan tai uhan. Ilmoituksen voi tehdä yksittäinen työntekijä tai työntekijät yhdessä.
5. Palveluvastaava tai hänen sijainen ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi ja ilmoittaa asiasta esimiehelleen sekä vanhustenhuollon viranomaiselle.
6. Mikäli epäkohtaa ei saada korjattua, on asiasta ilmoitettava aluehallintovirastolle (§ 49). Aluehallintovirasto tai Valvira voivat antaa määräyksen epäkohdan poistamiseksi ja päättää sitä koskevista lisätoimenpiteistä siten kuin erikseen säädetään.

Epäkohdalla tarkoitetaan asiakasturvallisuudessa ilmeneviä puutteita, asiakkaan kaltoinkohtelua ja toimintakulttuurin sisältyviä asiakkaalle vahingollisia toimia (esim. henkilön perusoikeuksien rajoittaminen vakiintuneita hoitokäytäntöjä suoritettaessa). Myös ilmeisestä epäkohdan uhasta tulee ilmoittaa. Kaltoinkohtelulla tarkoitetaan fyysistä, seksuaalista tai kemiallista eli lääkkeillä aiheutettua kaltoinkohtelua. Vanhuksen kaltoinkohtelua on myös huono ja epäeettinen kohtelu, hoidon ja avun laiminlyönti sekä ikäihmisen ihmisarvoa alentava kohtelu. Henkilöstön ilmoitusvelvollisuudella halutaan varmistaa, että sosiaalihuollon henkilöstö kertoo havaitsemistaan tai muuten tietoon saamistaan epäkohdista ja niiden uhista. Työntekijän oikeussuoja ei vaarannu ilmoituksen vuoksi, eikä ilmoituksen tehneen henkilöön kohdisteta vastatoimia. Ilmoituksen voi tehdä salassapitosäädösten estämättä.

Tilojen käytön periaatteet

Ikipihlaja Setälänpihan tilat on suunniteltu asiakasryhmiä ja sen toimintaa huomioiden. Tilat ovat yhdessä kerroksessa, ne ovat avarat ja esteettömät liikkua. Asiakkailla on yhden hengen huoneet. Yhteisiä tiloja on useita, ryhmäkotien päiväsalit, salonki, sauna ja pesutilat. Yhteisiä tiloja saavat kaikki käyttää. Sauna ja pesutilat ovat käytettävissä jokaisen asiakkaan kanssa sovittuna aikana. Silloin tiloissa ei ole muita käyttäjiä. Käytävillä on levähdystä varten tuoleja. Ikipihlaja Setälänpihasta löytyy valmistuskeittiö ja jakelu-keittiö sekä henkilökunnalle tarkoitetut toimisto- ja sosiaalityilat. Yksiköiden ovet pidetään lukittuina asiakasturvallisuuden vuoksi, hätäpoistumistiet on merkitty merkkivälinein.

Asiakkaat sijoittuvat huoneisiin pääsääntöisesti huoneiden vapautumisjärjestyksessä. Asiakashuoneet on mahdollista sisustaa haluamallaan tavalla ja ne ovat ainoastaan asiakaskäytössä. Asiakkaiden läheiset saavat vieraila ilman erillistä vierailuaikaa. Tilanteen mukaan läheisten on mahdollista yöpyä asiakashuoneissa väliaikaisesti. Asiakkaan huone pysyy hänen käytössään, vaikka asiakas olisi pois lomalla tai sairaalassa.

Teknologiset ratkaisut

Kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 7 §:n 13 kohdassa säädetään turvapuhelin- tai muun vastaavan palveluntuottajan velvollisuudesta laatia turvallisuusasiakirja, joka sisältää suunnitelman vaarojen tunnistamiseksi ja riskien hallitsemiseksi. Turvallisuusasiakirja voidaan pykälän 2 momentin mukaan korvata tässä omavalvontasuunnitelmassa huomiota otetuilla asioilla.

Ikipihlaja Setälänpihan asiakashuoneissa on kiinteä Esmi hoitajakutsujärjestelmät ja asiakkailla käytössä Everonin rannekehälyttimet. Esmi järjestelmä hälyttää käytäville sekä äänellä, että näyttötauluille ilmestyvällä huonenumeraalilla. Hälytys tehdään kutsunaruksella. Myös asiakashuoneen seinällä olevasta palautuskojeesta voi tehdä hälytyksen. Samasta palautuskojeesta myös hoitaja kuittaa hälytyksen vastatuksi. Everonin rannekehälyttimien avulla asiakkaat painavat rannekkeen nappi, josta siirtyy hoitajakutsu hoitohenkilökunnan puhelimeen. Hälytysjärjestelmien käytön ohjaamisesta ja toimintavalmiudesta vastaa palveluvastaava. Vaativien muistisairaiden ryhmäkodissa hoitajalla on käytössä hälytysranneke, jolla voi hälyttää apua toisesta yksiköstä. Turva- ja kutsulaitteiden toimivuus varmistetaan säännöllisillä testauksilla kuukausittain, jonka suorittaa tiimivastaava. Tiimivastaava tekee kirjanpidon jokaisesta testauksesta O-asetelmalla olevaan taulukkoon. Jokainen henkilökunnan jäsen tietää, että informoi välittömästi palveluvastaavaa, jos laite on viallinen. Palveluvastaava tilaa tarvittavat korjaustoimenpiteet heti.

Turva- ja kutsulaitteiden toimintavarmuudesta vastaavan henkilön nimi ja yhteystiedot: Palveluvastaava Marjukka Heino, marjukka.heino@pihlajalinna.fi, puh: 050 351 4845.

Ikipihlaja Setälänpihan lääkehuoneessa on tallentava kameravalvonta. Tallennus tapahtuu talossa olevaan keskusyksikköön.

Terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet

Sosiaalihuollon yksiköissä käytetään paljon erilaisia terveydenhuollon laitteiksi ja tarvikkeiksi luokiteltuja välineitä ja hoitotarvikkeita, joihin liittyvistä käytännöistä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetussa laissa, 8§:ssä. Terveydenhuollon laitteella tarkoitetaan instrumenttia, laitteistoa, välinettä, ohjelmistoa, materiaalia tai muuta yksinään tai yhdistelmänä käytettävää laitetta tai tarviketta, jonka valmistaja on tarkoittanut muun muassa sairauden tai vamman diagnosointiin, ehkäisyyn, tarkkailuun, hoitoon, lievitykseen tai anatomian/fysiologisen toiminnon tutkimukseen tai korvaamiseen. Hoitoon käytettäviä laitteita ovat mm. pyörätuolit, rollaattorit, sairaalasängyt, nostolaitteet, verensokeri-, kuume- ja verenpainemittarit, kuulolaitteet, haavasidokset ym. vastaavat.

Terveydenhuollon ammattimaista käyttäjää koskevat velvoitteet on määritelty laissa (9 §). Organisaation on nimettävä vastuuhenkilö, joka vastaa siitä, että yksikössä noudatetaan [terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annettua lakia ja sen nojalla annettuja säädöksiä](#).

Ikipihlaja Setälänpihan asiakkaat saavat tarvittavat apuvälineet oman terveystakeskussensa apuvälinelainaamosta. Jollain asiakkailla voi olla myös itse hankittuja apuvälineitä, laitosasukkaiden apuvälineiden hankinnasta vastaa Ikipihlaja Setälänpiha. Apuvälineiden kunnosta ja huoltoon toimittamisesta, sekä apuvälinesopimuksista vastaavat ensisijaisesti fysioterapeutti. Fysioterapeutti ohjaa apuvälineen käyttöä hoitohenkilökunnalle. Tarvittaessa voi konsultoida apuvälinelainaamoja. Laiterekisteri varmistaa henkilökunnan laitekäytön osaamisen.

Setälänpihassa on sähköiset hoivasängyt, joiden vuosihuollosta on sopimus Haltijan kanssa. Terveydenhuollonlaitteista mm. verenpainemittarit ovat yksikköihin hankittuja automaattimittareita, jotka uusitaan kahden vuoden välein. Asiakkaat saavat oman terveystakeskussensa diabeteshoitajan kautta henkilökohtaiset verensokerimittarit. Mittarit uusitaan kahden vuoden välein. Lisäksi Setälänpihassa on pika-crp -laite, johon jokainen lähi- ja sairaanhoitaja saa laiteperehdytyksen. Laitteelle tehdään Labqualityn laadun- tarkkailukierros 4kk välein, josta vastaa vastaava sairaanhoitaja Tuula Harinen.

Tarvittaessa henkilökunta tekee terveydenhuollon laitteesta ja tarvikkeista vaaratilanneilmoituksen yhdessä palveluvastaavan kanssa. Linkki: <https://www.fimea.fi/documents/160140/764068/2019-11-K%C3%A4ytt%C3%A4j%C3%A4n+vaaratilanneilmoituslomake.pdf/ac6bcb04-1616-8722-7327-9c84c13b7d82?t=1577451373290>.

Lääkinnällisten laitteiden turvallisuudesta ja vaaratilanteita koskevista ilmoituksista vastaa palveluvastaava Marjukka Heino, marjukka.heino@pihlajalinna.fi .

Terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista vastaavan henkilön nimi ja yhteystiedot: Vastaava sairaanhoitaja Tuula Harinen, tuula.harinen@pihlajalinna.fi.

8 ASIAKAS- JA POTILASTIETOJEN KÄSITTELY JA KIRJAAMINEN

Henkilötiedolla tarkoitetaan kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyviä tietoja. Sosiaalihuollossa asiakas- ja potilastiedot ovat arkaluonteisia, salassa pidettäviä henkilötietoja. Terveyttä koskevat tiedot kuuluvat erityisiin henkilötietoryhmiin ja [niiden käsittely on mahdollista vain tietyin edellytyksin](#). Hyvältä tietojen käsittelyltä edellytetään, että se on suunniteltua koko käsittelyn ajalta asiakastyön kirjaamisesta alkaen arkistointiin ja tietojen hävittämiseen saakka. Käytännössä sosiaalihuollon toiminnassa asiakasta koskevien henkilötietojen käsittelyssä muodostuu lainsäädännössä tarkoitettu henkilörekisteri. Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan [EU:n yleistä tietosuoja-asetusta \(EU\) 2016/679](#). Tämän lisäksi on käytössä [kansallinen tietosuojalaki \(1050/2018\)](#), joka täydentää ja täsmentää tietosuoja-asetusta. Henkilötietojen käsittelyyn vaikuttaa myös toimialakohtainen lainsäädäntö.

Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan sitä tahoa, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Henkilötietojen käsittelijällä tarkoitetaan esimerkiksi yksikköä/palvelua, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun. Rekisterinpitäjän tulee ohjeistaa mm. alaisuudessaan toimivat henkilöt, joilla on pääsy tietoihin (tietosuoja-asetus 29 artikla).

Tietosuoja-asetuksessa säädetään myös henkilötietojen käsittelyn keskeisistä periaatteista. Rekisterinpitäjän tulee ilmoittaa henkilötietojen tietoturvaloukkauksista valvontaviranomaiselle ja rekisteröidyille. Rekisteröidyn oikeuksista säädetään asetuksen 3 luvussa, joka sisältää myös rekisteröidyn informointia koskevat säännöt. Tietosuojavaltuutetun toimiston verkkosivuilta löytyy kattavasti [ohjeita henkilötietojen asianmukaisesta käsittelystä](#).

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on antanut [sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille viranomaismääräyksen \(2/2015\) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä](#) annetun lain 19h §:ssä säädetystä tietojärjestelmien käytölle asetettujen vaatimusten omavalvonnasta. Tietojärjestelmien omavalvontasuunnitelma on erillinen asiakirja, jota ei ole säädetty julkisesti nähtävänä pidettäväksi, mutta on osa yksikön omavalvonnan kokonaisuutta.

Asiakastyön kirjaaminen

Asiakastyön kirjaaminen on jokaisen ammattilaisen vastuulla. Kirjaamisvelvoite alkaa, kun sosiaalihuollon viranomaisella on saanut tiedon henkilön mahdollisesta sosiaalihuollon tarpeesta tai kun yksityinen palveluntuottaja alkaa toteuttaa sosiaalipalvelua sopimuksen perusteella. Kirjaamisvelvoitteesta on säädetty laissa sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista (254/2015) 4 §:ssä. Yksittäisen asiakkaan asiakastietojen kirjaaminen on jokaisen ammattihenkilön vastuulla ja edellyttää ammatillista harkintaa siitä, mitkä tiedot

kussakin tapauksessa ovat olennaisia ja riittäviä. Jatkossa kirjaamista ohjataan yhä vahvemmin asiakirjarakenteiden avulla, joista THL tulee vuoden 2020 aikana antamaan asiaa koskevan määräyksen. Lain 3 luvussa säädetään asiakasasiakirjoihin kirjattavista perustiedoista.

Hoitosuhteen päättyessä asiakaskirjaukset toimitetaan Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kirjaamoon arkistoitavaksi.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kirjaamo

Postiosoite: PL 52, 20521 TURKU

Käyntiosoite: Kiinamylynkatu 4-8, Tyks U-sairaala (sisäänkäynti 3A), B-osa, 4. kerros, 20520 Turku ([Tyks Kantasairaalan aluekartta, pdf \(Linkki pois sivustolta, avautuu uuteen ikkunaan\)](#))

Puhelinnumero: 02 313 5913

Faksinumero: 02 313 3613

Sähköpostiosoite: kirjaamo@varha.fi

Kirjaamon aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 9.00-15.30

Henkilökunta on perehdytetty tietosuojan ja henkilötietojen käsittelyyn sekä asiakastietojärjestelmään kirjaamiseen. Asiakastyön kirjaaminen tapahtuu viipymättä ja asianmukaisesti Hilkka -asiakastietojärjestelmään. Asiakastyön kirjaaminen kuuluu osaksi perehdytysohjelmaa. Vastaava sairaanhoitaja ja tiimivastaava perehdyttävät uuden työntekijän vierin -opetuksena huolehtien käyttäen apuna asiakaskirjaamisen ohjeita. Ohjeet löytyvät perehdytyskansiosta ja O-asemalta. Kirjaamiseen liittyviin puutteisiin puututaan välittömästi, josta vastaa palveluvastaava Marjukka Heino. Tarvittaessa tarjolla on lisäkoulutusta, jotta kirjaaminen on ammatillista ja asianmukaista.

Henkilökunta on tietoinen henkilörekisteriselosteen sisällön tarkoituksesta. Lisäksi henkilökunta sitoutuu työsopimuksessaan, ettei käytä hyväkseen tai ilmaise sivullisilleen työtään, työsuhdettaan tai työntekijän ammatti- ja liikesalaisuuksia koskevia tietoja. Työntekijä on velvollinen olemaan ilmoittamatta kolmannelle osapuolelle mitään tehtäviinsä tai työsopimukseensa liittyviä luottamuksellisia tietoja työsopimuksen voimassaollessa sekä sen loputtua. Ikipihlaja Setälänpihassa olevista henkilöstöön tai asiakkaisiin kohdistuvista rekistereistä, kuten henkilötietorekisteri hoitohenkilökunnasta tai asiakasrekisteri, löytyy rekisteriselosteet. Ikipihlaja Setälänpihan henkilörekisteriseloste on nähtävillä julkisesti eteisten ilmoitustauluilla. Ikipihlajien tietosuojan ja tietoturvallisuuden omavalvontasuunnitelma on työn alla.

Henkilöstöä koskevat tietoturvaohjeet löytyvät intrasta. Linkki: <https://intra.pihlajalinna.fi/ohjeet-ja-materiaalit/tietoturva/tietoturvaohje/>

Tietosuojavastaavan nimi ja yhteystiedot:

Konsernin tietosuojavastaava Irene Ojala puh: 044 786 5302, irene.ojala@pihlajalinna.fi

Ikipihlaja Setälänpihan tietosuojavastaava Marjukka Heino, puh: 050 351 4845, marjukka.heino@pihlajalinna.fi

Onko yksikölle laadittu salassa pidettävien henkilötietojen käsittelyä koskeva seloste?

Kyllä Ei

9 YHTEENVETO KEHITTÄMISSUUNNITELMASTA

Yksikkökohtaista tietoa palvelun laadun ja asiakasturvallisuuden kehittämisen tarpeista saadaan useista eri lähteistä, kuten asiakkailta, henkilökunnalta ja riskinhallinnan kautta. Riskinhallinnan prosessissa käsitellään kaikki epäkohtailmoitukset ja tietoon tulleet kehittämistarpeet. Niille sovitaan riskin vakavuuden mukaan suunnitelma, miten asia hoidetaan kuntoon. Poikkeamat käsitellään kuukausittain talokokouksessa ja kehitetään mahdollisia korjaavia/ehkäiseviä keinoja. Kehittämissuunnitelman toteutumista seurataan seuraavissa kuukausipalavereissa ja pidemmällä aikavälillä sisäisessä arvioinnissa.

Palveluvastaava ottaa välittömästi asiakkaiden ja henkilöstön turvallisuuteen liittyvät poikkeamailmoitukset sekä lääkehoidon poikkeamailmoitukset käsittelyyn niiden tultua ja tarvittaessa määrää toteutettavaksi toimenpiteitä turvallisuusongelman korjaamiseksi. Kts. kohta Riskien hallinta. Kaikki ilmoitukset käsitellään lisäksi kuukausittain yhdessä henkilöstön kanssa ja pyritään löytämään yhdessä keinoja, joilla vastaavat poikkeamat saataisiin vältettyä jatkossa. Asiakas- ja työturvallisuuden kehittäminen on jatkuvaa ja avoimeen keskusteluun kannustetaan.

Toiminnassa todetut kehittämistarpeet

Perehdytys, kirjaaminen ja omahoitajaroolin selkeytys

10 OMAVALVONTASUUNNITELMAN SEURANTA

Omavalvontasuunnitelman hyväksyy ja vahvistaa toimintayksikön vastaava johtaja.

Paikka ja päiväys Lieto 30.4.2024

Allekirjoitus _____

Marjukka Heino